

Historia hec tam mirabilis. ualde
accendere debet peccatores in amore
sancte dei genitricis marie. **Moni**
Adhuc unum sup est caplin. quod os
ordinis nri professores. magis oibz
que adhuc audisti in illius amore
accendat: propter quod presenti di
stinctioni pro conclusione illud re
seruauit: quia quod nouissimo loco
dicitur: memorie fortius iperimitur.
de monacho q ordine cisterciense uidit
sub pallio s marie in regno celorum

Monachus quidam **Capl. lxx.**
ordinis nri dnam nram sciam
mariam plurimu diligens: ante
paucos annos mente excedens. ad
contemplatione glorie celestis deduc
tus est. Vbi diu diuersos ecclesie
triumphantis ordines uideret: an
gelorum uidelicet patriarcharum
prophetaru. apostoloru. martiru.
confessoru. et eodem certis caracte
ribus distinctos: id est in canonicos
regulares premonstratenses clu
niacenses: de suo ordine sollicitus.
cum staret et circumspiceret. nec ali
quam de illo personam in illa gla
reperiret: ad brachia dei genitricem
mariam cum gemitu respiciens.
ait. **Quid est sanctissima dña. q**
de ordine cisterciensi neminem hic
uideo. **Quare famuli tui tibi tam**
deuote seruientes. a consorcio tate
beatitudinis excluduntur. **Videns**
eum turbatu regina celi: respon
dit. **Ita michi dilecti ac familiares**
sunt hy qui de ordine cisterciensi
sunt: ut eos etiam sub ulnis meis
foueam. **Iperiensq palliu suum**

quo amicta uidebatur. quod mi
re erat latitudinis: innumerabile
multitudine monachoru. conuer
soru. sanctimonialiū. illi ostēdit.
Qui nimis exultans et gratias
referens. ad corpus rediit: et quid
uiderit. quid ne audierit. abbati
suo narrauit. **Ille uero in sequenti**
caplo hec referens abbatibus. os
letificauit: ad ampliozem scē dei
genitricis marie amorem illos ac
cendens. **Igitur quia uirginē bea**
tam mariā. nullo speculū uirgi
nitatis cuius merita et gloria om
nem scōrum altitudinē transcen
dit. laudare non suffino: quasi
imperitus orator illam laudando.
deficio. **Ipsam igitur tuus adiuu**
oracionibz deprecor: ut desertum
meū ipa suppleat. et que scripta
uel scribenda sunt fructuosa fa
ciat. Amen.

Incipit capla octauę distinctionis
de diuersis uisionibus.

Caplin primū

Ratio quare in octaua distinctio
de diuersis uisionibz tractetur. **De**
De sacerdote cui uisus xpi in sop
nis reuelata est. **iii.**
Item de sorore cristina et eadem natu
De diuersitate somp **iii.** **tate.**
moru et uisione spiritali. **v.**
De monacho qui xpm quasi reuer
natu uidit cum maria et ioseph **vi.**
De priore qui uidit stellam i nocte
dñice natiuitatis sup cantantes. **vii.**
De richmude que in ephra xpm uidit
in presepio. patris uocem audiens de
De uirgine cui cristus **viii.** **sup**

apparuit in etate trienni. **x.**
De predita richmude que dñm uidit i
domo pontificis inter persecutores. **x.**
De uirgine cui xps frequenter uigilanti
apparet in cruce. **xi.**
De daniële monacho cui xpc apparens
in cruce contulit gratiam lacrimar. **xii.**
Quomodo intelligendū sit pūssū pe
tram et fluxerūt aque. et cerā. **xiii.**
De petro monacho de claustrō. **xiiii.**
Item de monacho eiusdem cenobij. rēp
tato in cui⁹ aspectu crucifiri vulnera
De xpīna monacha **xv.** puncta sūt.
cui crucifirus apparuit. et senex pūgēs
De scimoniali **xvi.** vulnera eius.
temptata quā xpc compleris est. **xvii.**
De duobus conuersis claustrī qui uidē
runt xpīn in aere pendentem in cruce.
Item de conuerso de lucka qui **xviii.**
uidit xpīn cū quindē religionis in
aere crucifirum. **xix.**
De crucifirione religiosorum. **xx.**
De contrado conuerso qui in extasi
factus xpīn uidit in cruce. **xxi.**
De milite cui crux inclinauit quia
inimico suo pepererat ob amorē illius.
De scimoniali cui crucifirus **xxii.**
tenebras temperauit. **xxiii.**
De nouicio cuius fronti crux im
pressa est cū inclinaret ad gloria pī.
De monacho pictore **xxiiii.**
qui in parascue mortuus est. **xxv.**
De crucifiro ecclesie sancti Georgij
in colonia que campanariū trulit.
De uindicta in milites **xxvi.**
qui hostes suos in ecclesia occiderunt.
De uindicta dei in damia **xxvii.**
tānos qui sine crucifiri traxerunt.
Item de concubis quos **xxviii.**

crucifixerūt cū fugere uellent ad xpīanō.
De epō qui in paupere **xxix.**
conquestus est conuerso se fuisse pūssū.
De henrico contracto mōcho **xxx.**
clareuallis qui in sompnis uidit xpīn
in pectore suo obdormire cū infirmus
De theobaldo **xxxi.** moreretur.
comite qui in figura leprosi xpī pedes
De episcopo qui **xxxii.** lauit.
leprosi nates lingens gēmā decidentem
Item de epō **xxxiii.** suscepit.
salzburgense qui leprosum cōmunicās
uomitū eius sumpsit cū sacramentū
De odore **xxxiiii.** eretisset.
aromatico in pascha. **xxxv.**
De passione dñi nrī ihu xpī. **xxxvi.**
De sancto spiritu. **xxxvii.**
De henrico conuerso et columba quā
uidit super caput hermiāni prioris.
De monacho in cuius **xxxviii.**
capite uisa est colūba cū legeret euāgē
De scimoniali **xxxix.** lū.
cui mentaliter ostensum est sacramē
tū sancte trinitatis. **xl.**
Qua similitudine electi dicantur
De angelis. **xli. xlii.** membra cristi.
De uirgine que per angelū liberata
est a stimulo carnis. **xliii.**
De conuerso qui angelū frequenter
uidit et dicendo gratiam perdidit.
Quid operetur angelus **xliiii.**
hominis siue malus circa hominē. **xlv.**
De sorore xpīna que uidit angelum
presentatorem animarū. **xlvi.**
De hominibz qui uiderūt reliquias
montis godmsbergh transigrare i
De milibus **xlvii.** strombergh.
templi quos pagani uidere non po
tuerunt dum horas suas dicerent.

De patriarchis et prophetis. **xlvi.**
De monacho clareuallis qui scilicet **xlvi.**
 iohannem baptistam diligit. **l.**
Item de scilicet moniali eiusdem precursoris
De duabus monialibus **li.** dilectrice.
 confitentibus pro sancto iohanne baptista atque
De canonico **lii.** cuius angelista.
 uimense quem sanctus iohannes baptista trussit.
De mercatore cui meretrice uenit **liii.**
 dedit brachiū sancti iohannis baptiste.
De dente eiusdem qui est **liiii.**
 apud nos et de uirtutibus per eum
De apostolis. **lv.** factis.
De femina fornicaria que sancti **lvi.**
 andream repudiavit. **lvii.**
De pelle ursina sancti andree cincta per
 quam mare furens sedatum. **lviii.**
De homine per sanctum iacobum a suspen
 dyo liberato. **lix.**
De gherardo milite quem dyabolus
 de ecclesia sancti Thome in india in mo
 mento transtulit in terram suam. **lx.**
De dente sancti bartholomei de quo san
 guis exiit cum deberet diuidi. **lxi.**
De femina que sanctum iudam contempsit.
De braccatrice ecclesie sanctorum **lxii.**
 apolorum cuius domus inter flammās
 miraculose seruata est. **lxiii.**
De karolo cūe qui lapides ad funda
 mēta ecclesie eorūdem apolorum obtulit.
De martiribus. **lxiiii.**
De reuelatione martiris nri. **lxv. lxvi.**
De sanctis ante alkazer in aere uisis
 per quos christiani adepti sunt uictoriam.
De reliquis martirū que **lxvii.**
 bernardū in latere stimulauerūt dū
 illicite moueretur. **lxviii.**
De dente sancti nicolai in brunoylre. **lxix.**
Quare beatus Thomas cantuariensis

plus ceteris martiribus miraculis cho
De freno per quod **lxx.** rufet.
 multa fiebant multa fiebant miracula
 cum eisdem martiris esse putarentur
De confessoribus **lxxi.** et non esset.
De conuerso cui sanctus **lxxii.**
 nicolaus apparuit in choro. **lxxiii.**
De fure quem idem confessor a pan
 culo liberauit. **lxxiiii.**
De adam monacho quem sanctus
 nicolaus cum sancto patermano ab
 infirmitate sanauerūt. **lxxv.**
De puero opihone cui sanctus ny
 colaus mortem suam predixit.
De tabula sancti nicolai **lxxvi.**
 lai apud porcetum. **lxxvii.**
De magistro iohanne cui infirmā
 ti sanctus Martinus et sanctus go
 dardus succurrerūt. **lxxviii.**
De geraldō abbate clareuallis cui
 sanctus Eucharis cū sociis apparuit.
De uirginibus **lxxix.**
De theoderico episcopo lenonie **lxxx.**
 qui sanctā mariam magdalenam
 uiduit et sanctā margaretam uirgi
 bus assistere uidit cum eas uelaret.
De arnoldo monacho **lxxxi.**
 uilariensi quem sancta maria mag
 dalena sanauit per tactum. **lxxxii.**
De abbatisa in houene cuius ocu
 los sancta luthildis curauit. **lxxxiii.**
De imagine sctē katherine ibidem.
De osse sctē katherine **lxxxiiii.**
 quod oleum stillauit. **lxxxv.**
De duabus sacris uirginibus que de
 folcoldestrode reuerse sūt colomiam.
Item de duabus uirgi **lxxxvi.**
 nibus vnderam milium que per reuela
 tionē sunt inuēte et nobis donate.

De uiatore qui de carum reliquis miraculose obtinuit. **lxxxviii.**

De conuerso quē una sanctarū uirgi nū in sompnis osculabatur. **lxxxix.**

De osse equino quod de eorū reliquis miraculose protectum est. **xc.**

De puella que ad p̄m̄m̄. Te deū lauda? chorū psallentiū in celū transferri uidit.

De his que heremianus abbas uidit de loco nostro. **xcii.**

De Rudolpho qui illois manibus timuit tangere aspersorū. **xciii.**

De sūmontali que propter defectum unius pietatis uirificē consolata est.

De conuerso qui dicendo p̄dicitur dulcedine diuinitus concessam. **xcvi.**

De uiatore prophetici spiritus qui apparuit henrico conuerso. **xcvii.**

De Rudolpho canonico de aldensele cui uiri candidati horas canonicas decanta uerunt. **Cap. .j.**

Non potes quare distinctionem diuersarū uisionū ad octauum distulerim locum. **Nō**

absq̄ ratione et causa sacramenti noueris hoc factum. Sicut enī xp̄s in euangelio scalam composuit ex octo beatitudinibz. per quam celos conscendere possit om̄is xp̄ianus. ita in hac distinctione scala erigen da est ex totidem ordinibz per quā humane uisioni condescendat celest

tis exercitus. Duo latera hui⁹ scale duo sunt genera uisionū. corporalis scilicet et spiritalis. ita tamen ut per spirituales omnis uisio intel ligatur. in qua solus spiritus ope ratur. **Quē** est uisio corpora lis? **Mo.** Cum aliqua dono dei corpo ralmente uidentur. et per illa aliquid significatur. ut sicut helizcus uidit currus igneos in raptu helye. et rex balthazar articulos manūs scribē tis in pariete. **Hac** uisione sepe an geli nec non et anime sanctorū in subiectis corporibz a mortalibz oculis corporeis contemplantur. ut postea dicitur sub exemplis. **Quē** est uisio spiritalis? **Mo.** Que fit per imagines sine corporibus ut fieri so let in extasi et in sompnis. **Sub** hac comprehendimus et uisionē intel lectualem. licet multū ab ea diffe rat. **Quam** quidam dicūt esse tri plicem. enigmaticā scilicet quam habent uiatores. presentariā qua utuntur ciues. et mediastinā qm̄ habuerunt adam et eua in paradi so. **Quid** est uisio intellectua lis? **Mo.** Visio intellectualis siue mentalis est. qm̄ nec corpora nec ima gines rerū uidentur. sed in incorpore is substantiis intuitus mentis mi ra dei figuratur potentia. **In** supremo gradu hui⁹ scale locemus xp̄m. qui deus est et homo: caput et origo om̄i scōrum. **In** scōdo gradu descendendo ordinē angelorū. **In** tertio gradu or dinē patriarcharū atqz propharū. **In** quarto gradu ordinē aplozū. **In** quinto gradu ordinē martirū. **In**

De monacho qui arā suam uidit in specie infantis. **xcviii.**

terto gradu ordinē confessorū. In septimo gradu ordinē uirginū. uiduarum et continentū. In octauo gradu uisionem quarumlibet rerum miraculose apparentiū. **Ad** Quali modo siue in qualibz formis celestes sp̄s utrum sint angeli seu humani mortalibz se uidentū exhibeat. magis exemplis qm̄ sententijs scire desidero: preuista tamen prius uisione dei ac saluatoris nr̄i ihesu cristi. **Mo** Inuoca meū sp̄m sc̄m qui ab ip̄o procedit de cui? etiam apparitōe mirabili aliquid dicere propono: ut hoc quod postulas digne ualeam adimplere. licet indiuisa sint opa sc̄e trinitatis. et patri filius atq; utriq; sp̄s sanctus credatur consubstantialis: mūq̄m tamē in subiecta creatura pater mortalibus apparuisse reperitur. quod de filio et sp̄m sc̄m dici non potest. Quas siquidem ī ep̄i persona naturas confitemur: diuinam et humanā. Scdm̄ illā lucem habitat inaccessibilem: in qua nemo cum uidit unq̄m. Scdm̄ istā humanam sc̄licet. in terris uisus est: et cū hominibus conuersatus est. Uisus est enī ante legem et sub lege a p̄ribz. sed in aliqua subiecta creatura. uisus est tempore gr̄e in humana natura. Et licet semel ex uirgine sit natus. nutritus ac lactatus: semel a magis adoratus. et in templo presentatus. passus. et a mortuis suscitatus. ascēdit q; in celū: attamen usq; ad diem iudicij eadem sacramēta mirabiliter quodāmodo renouare non desinit: scdm̄ predicta uisionū genera suis

dilectis et electis. nūc in infanzia et puericia. nūc in adulescentia et iuuentute suam presentia exhibēs: sicut sequentia declarabūt exēpla.

De sacerdote cui natiuitas ē ī sōpnis reuelata ē. ij.

Sacerdos quidam de domino nr̄a diuin de sacramēto incarnationis ep̄i plurima cogitaret: nocte quadam per uisū in natiuitatis eiusdem raptus est diuersorū. In quo diuin audiret quia uirgo esset paritura: respondit. xp̄e semel uatus est: de nio uaso non poterit. Si uirgo hec paritura est: aliquis propheta magnus de ea natus erit non ep̄s. Vir uerba faterat: et ecce illa sine omni dolore peperit filiū. pannisq; inuolutū. monacho porrigebat. Quem ille inter brachia sua colligens ac deosculans misterij intellexit: et in otu dulcedinis illius euigilans. premissas cogitationes tam iocunda uisionē remuneratas minime dubitauit. Ecce uisio hec spiritualis fuit: sed in sompnis facta. Aliam huic subiugam uisionem: qm̄ discernere id possim utrum in sompnis siue per mentis excessum contingerit. propter diuersorum relationem. **Itē de sorore xp̄ina et de eadem xp̄i natiuitate.**

Dominus uenerabilem **Ca. iij.** uirginē cristinā cū in precedenti memoria habita est. ī bergis sanctimoniam. uisione siue natiuitatis letificare uolens: tempore quodam ei cum matre et ioseph apparuit pannis inuolutus. et in presepio reclinatus. Erant enī idem

pānculi lancei et albi: a pānis sororū nichil differentes. **f**alsa uero q̄ mēbra eius ligata erant: grisei coloris uidebatur. **V**ides quanta hūilitas. quanta pietas in dei filio. **P**āno siros pānis ordinis conformare dignatus est: ut amplius illa bēa de suscepto habitu gratularetur. **S**ile habes in superiori distinctione caplo decimo sexto. ubi dñs xp̄iano de claustro morienti in cuculla cum matre apparuit. **N**ou. Quod gen̄ uisionis uidetur tibi precellere: illud sciet quod fit in sompnis. siue illud quod fit in excessu mentis. **N**o.

Ut plenius de hac questione te expedit ualeam: diuersas sompniorū causas tibi distinguam. **de diuisione sompniorū et de uisione spiri**

Sompnium quinq; fit **talē. iiii.** **S**er reliquis cogitationū et ciuis: quādoq; ex crapula: quāq; ex iamione uentris: quāq; ex illusione et fantastica imaginatione immit sine precedente cogitatione: quāq; ex pmissa cogitatione illusione secuta: quāq; per reuelacoem sp̄s sc̄i. q̄ multis modis fit: et est hoc genus sompni dignissimū. **N**ec tamen minus imo magis meritorū est: si cogitacō sc̄a precessit. **I**gitur quocumq; modo visio fiat nocturna. meo iudicio illa q̄ fit per mentis excessū autefertur: quia certior. quia carior. quia iocūdiōr. **P**rior uisio q̄ de celestibus est proprie dicitur reuelatio: secunda contemplatio. **I**n utraq; homo moritur exterior: et uiget interior. **I**lla ē infra rationem. et ideo habet meri

tū: ista supra rationē unde magis pertinere uidetur ad p̄mū. **Q**uāto mens per cōtemplationē in deum uadit: sensus rationis deficit. **H**inc est q̄ in ortu beniamin rachel moritur. **R**achel que interpretatur uisū principū designat rationē: beniamin cuius interpretatio est filius dextre. contemplationē. **R**achel uero in natiuitate beniamin moritur: cum de ratione celestium cōtemplatio nascatur. **Q**uāte sit infirmitatis sensus rationis. mens intra se reperit.

Quod si uerū non esset: apostolus excessum suū manifestans non diceret. **S**ive in corpore siue extra corp̄ nescio deus sit. **N**o. **I**tem uisio spiritalis dignior sit corporali: magis tamen me delectat audire exempla de ista: quia celestes spiritus siue q̄ maius est ip̄m creatore spirituum oculis corporeis posse uidere. om̄ib; uisionibus antepono. **N**o. **V**isionē nē tibi referam: de qua iudicare debes. utrum spiritalis sit an corporalis: est enī de natiuitate xp̄i. **de monacho q̄ xp̄m quasi reuerenter natū uidit cū**

Ahemeneode **maria et ioseph. v.** **m**onachus quidam in magna erat deuotione: et uidebatur bonam diuinā super se habere. **E**rat quippe in opere strenuus. in oratione et psalmodia deuotus: potens ad uigilandum: et feruens ad quodlibet mūctū. **C**umq; tam bonū circa festum om̄i sc̄orum habuisset spiritū eiusq; nullū aut modicū per plures dies sensisset detrimentū: cepit non tam audacter q̄m reuerenter

a dicto precibus erigere: ut eum i festo
sue sanctissime natiuitatis qualicū
q; consolaretur uisitacione. **A**derat
iam uigilia natiuitatis dñice. et ille
necdum tepuerat a deuotione: nec
a supradicta defecerat intencione:
presumens et presagiens aliquid
de diuina dignacōe. **O**e nocte autē
ubi surrectum est ad matutinas:
tāntus torpor inuasit corpus eius.
et animā eius. ut etiam cederet ei
uiuere. **I**ntrauit tamē chorū cū
alijs. nil psallere ualens aut uolēs
dulcissimā illam sollempnitatem
ex toto ut sibi uidebatur amissurū
a desiderio suo frustratus. **A**ccessit
uero ad eum alius monachus in
miciens ut pro ipso responsoriū deci
mū cōmitate debuisset. **A**t ille non
infirmirate prepeditus sed desidia
deuictus: signū resistabat. **S**ic ergo
felices illas uigilias et sollempne
gaudiū infelici torpore transiebat:
quippe quē nec psallere nec ad res
ponsoria surgere licebat. **I**n decima
tamen lectione sedebat sibi uigilās
quidem sed clausis oculis: et cogita
bat molestias suas in amaritudine
animi sui. **D**icebatq; sibi: secum
ratiocinando. **E**cce sic et sic habuisti:
hec et hec petisti. **U**bi nūc est il
la deuotio. ubi spes illa: et pia de
diuinitate presumpcio. **Q**uid nūc
agitur tecum. **E**t adiecit. **P**enetas
ut aliqua tibi reuelacio fieret. et si
modo fieret: quid potissimū uidere
eligeres. **U**tq; dñm ihm xp̄m. uel
dulcissimā eius matrem: aut cer
te ambos simul. **C**umq; hys et hu

iusmodi cogitacionib; occupar
sederet. uigilans ut supradictū
est: sed clausis oculis: lector dixit.
Tu autē dñe. **E**t cātor surgēs sub
iūit responsoriū. **B**ēdictus qui
uenit in nomīe dñi. **E**t ecce assitit
ante illum torpentem monachū.
matrona quedam reuerēdi uult:
et incompabilis pulchritudinis:
habens in brachio infantulū adeo
paruulū. quasi recēter natum. i
uolutū fasciulis uilibus ualde co
abictis: intū ut etiam supulita
te earum ille compassionem con
ciperet. **S**tabat autem quasi retro
ipam senex amictus pallio. indu
tus tunica. et pilleus nō acumi
natus super caput eius. que om
nia uidebantur esse de lana alba
et mūda. **V**ultū tamen semis uide
non potuit: situ pillei impediēte.
Vidit etiam fūsum cū hanc pende
re a latere matrone: sed colum vi
disse se non meminit. **V**idit: et
quia clarius uidere uoluit
qm̄ uidit: nichil uidit. **A**peruit em̄
carnales oculos: et gloriosam illā
uisionē perdidit. **E**t intellexit q̄ be
ata uirgo maria fuisset illa matro
na: infans xp̄s. et senex ioseph. **E**t
recepit in illa hora sp̄m suū bonū:
et reliquū scē sollempnitatis officiū
transegit in gaudio magno. **A**nno
gracie millesimo ducentesimo deci
mo tertio. facta est uisio hec. **N**on
Quia genus huius uisionis distē
nere non ualeo: ad tuū illud exa
men transmittō. **M**o. **E**xpertorū
esset talia diffinire. **E**t si dicerō uisi

omnem hanc fuisse spirituales. obicitur quod non sit in sompnis facta. quia monachus tunc uigilauit: neque in extasi. quia sensum exteriorum eo tunc bene compos fuit. Item si iudicauero illam corporalem: respondes quod oculis corporalibus clausis corporaliter uidere non potuit. Quid ergo? Audi de hoc meam opinionem. non assertionem. Quantum ex alijs uisionibus colligo: corporalem illam uidit: quia lucidum Christi aspectum cuiusque celestium. tam subtilis palpebrarum prohibere non potest paries. Hinc est quod inclusa quedam cum a sathana sub specie angeli illuderetur frequenter. et hoc quidam sacerdos literato confessa fuisset: dolos illi non intelligens. respondit ille. Cum denovo tibi apparuerit: oculos claudere. Si angelus fuerit domini bonus. non minus eum uidebis: si uero malus illum ita uidere non poteris. Quod uerum esse experiri uolo didicit. *De uisione qui uidit stellam se caritatem in*

Alteri nocte quadam. vi.
Auidam sacerdos supradictae domus tunc priore existente. dominus sub alio tipo natiuitatis sue in se ostendit. Cum in quarta dominica aduentus cantus responsorii. In tuemini quantum sit iste qui ingreditur ad saluandas gentes. inciperet: et pars conuictus ad librum stans inceptum perficeret. in choro abbatis super formam cui cantantes imitabant. circulum lucidum uidit: et in circulo stellam clarissimam radiantem. Et mox intellexit si

cum intelligere debuit. quod stella eadem designaret Christum: circulus uero lucidus orbem terrarum illius aduentu illuminatum. Se stellam esse testatur in apokalypsi dicens. Ego sum radix et genus dauid: stella splendida et matutina. Et in secundo euangelio se appellat lucem mundi. Nec de Christi natiuitate tibi dicta sufficiant: sciasque me hanc uisionem ab eius ore audiuisse qui eam uidere meruit. Porro quoniam gloriosa uisio quidam sacerdotum nostrum in Christi natiuitate de Christo sit ostensa: audies in distinctione sequenti. *Non*

Prior ut gradatim ascendas de festiuitate ad festiuitatem: et de infantia ad iuuentutem nostri saluatoris. Mo. Sic faciam: uisiones quas in illis. et de illo factas noui tibi recitando. De richimunde qui in presepio uidit Christum in presepio audire prius
Urgo uoce desuper. vii.

*Q*uedam circa hoc triennium defuncta est richimundis nomine: habitu secularis. sed uita ualde religiosa ac spiritualis. Ieiunijs et obsecrationibus semper uacabat: mente sepius excedens: ita ut celi secretis interesset. et celi regem cum celi ciuibus frequenter uideret. In quadam sollemnitate epiphaniarum. cum in monte sancto wallurgis interesset matutinis: et abbatis inchoasset responsorium duodecimum scilicet. In columbe specie. illa uigilans et orans in extasi facta: Christum infantem panis inuolutum et in presepio positum coram se uidit: et circa

illum quasi thronū aureū ad simi-
litudinē iris. **E**ratq; ex utraq; parte
eius multitudo angelorū. manibz
extensis cum adorantes: et oculorū
suorū acies in illum indeclinabili-
ter defigentes. **N**ec mirum. Ipse est
speciosus ille formę pre filiis hōmī:
in quem teste apłō angeli concu-
piscunt prospicere. **C**umq; uentū
fuisset ad locum illū. paternā uocē
audita est: non cōuentū illa bēa
in qua tūc temporis sensus ceteri
ores defecerant: sed patrē audiuit
dicentem. **H**ic est filius meus di-
lectus: in quo michi bene cōplacui.
Erat enī idem dei filius tanti decōis.
et uocē patris tanti dulcoris: ut ex-
primere michi non sufficeret. **R**eq;
sita etiam a me. quales essent effi-
gies angelorum: respondit. **S**ta-
turas habent humanas: facies
uirginibus similes: genas ad-
mīstar rosarum rubentes: et in reli-
quis membris nitetis mine candi-
diores. **A**lias michi adhuc retulit
uisiones: quas locis competentibz
rephrabo. **D**e festo uero purifica-
tionis habes in distinctione superi-
ori. capłō uicesimo. uisionem miri-
ficam uirginis de quidone. **N**on
Puto huiusmodi reuelationes qñ
dōq; ex affectu orationis obtineri.
Quo. **H**oc certissimū est **de uirgine**
cui xp̄s apparuit ī etate tertiū.
Inframma uirgo quedam. **V**m
xp̄m in etate tertiū annorū quando
iam loqui per naturam poterat. vi-
dere desiderans: hoc ut fieret p̄bū
instabat. **E**rat enī tam p̄fecte uite

ut non īmerito talia presumeret. et
se exaudiri speraret. **D**ie quadam
cum dicta missa. ip̄a populo omni
egressa. sola in ecclesia moram fa-
ceret. et oraret. **I**nfantem quasi tri-
cennem circa altare deambulante
conspexit: putans a matre illum
ibidem neglectū. **E**rat enī tam spe-
ciosissimus. et tante gratie uultus
eius. ut in eius aspectu delectata ad
se uocaret: et manibus demulceret:
sic dicens. **D**ic michi bone puerule.
ubi est mater tua? **Q**ui dum nichil
ei responderet. estimans illa utpote
infantē eum nondū posse fari: sub-
iūxit. **N**osti dicere pater noster tu-
um? **A**d quod dum non responde-
ret ut prius: adiecit. **D**ic post me.
Aue maria gratia plena dñs tecū.
Et dixit post eam infantulus eadē
uerba tam hilariter et tam distictē:
ut illa miraretur. **S**imiliter factū
est de clausula secunda. scilicet. be-
nedita tu in mulieribz. **C**um uero
ei prediceret. et benedictus fructus
uentris tui: totius humilitatis
magister sua inspiratione sciens
scriptū. non te laudet os tuū. sed
alienū. eandem clausulam dicere
noluit: sed mox illa intuerēte per-
ostensam formam celos penetra-
uit. **T**unc primū uirgo uenerabi-
lis se exaudiri intelligens. grās
egit xp̄o: qui tam celeriter imple-
uit desiderū suū in semetipso. **I**p̄e
reuera dñs ihesus est fructus bene-
dictus. de quo ysaias cecinit. **E**t enī
fructus terre sublimis. **F**ructus ter-
re filius marie. **B**enedixisti inquit

psalmista dñe terram tuā. Non po-
tuit gignere terra benedicta: nisi
fructum benedictū. **No.** Dignū
michi nota uidetur: q̄ dñs oratio-
nem ore proprio ednam recitare
remit: et in uerba quibus matre
beatificare uidebatur mox erupit.

Mo. Exemplū nobis dedit: ut et
ita faciamus. Sermonē iam in lō-
gum protraximus tam in pñti
distinctione qm̄ in precedentibus
de apparicionibz infancie saluato-
ris: uis nūc audire aliquas ex illi-
uisionibz quibus se ostendere dig-
natur suis amicis in etate pfecta.

No. Volo et desidero: et maxime
tamen de illius passione. **Moni.**
Bene moueris. Passio em̄ dñica
proxima est sollemnitas post
purificationē: ip̄a est festū propi-
nacionis. Per ip̄am tartarus est
destructus: paradysus apertus:
captiuitas captiuata: mors eua-
cuata. Passio dñi om̄ tribulacio
nū humanarū est antidotū. Con-
tricionem excitat: lacrimas pro-
ducit: temptationes compescit. **De**
predicta ruyhmuide que dñm uidit
in domo pontificis it̄ psecutores. ix.

Predicta ruyhmuide tempore
quodam ut puto dñice passio-
nis. cum de ipsa meditando ualde
contereretur: mente excedens. mox
per spiritū in domū quādam am-
plam et hiemalem rapta est: in
qua saluatorem stantem uidit
nudipidem: et quasi captiuū: et
circa illum multitudinē uideorū.
Stabat effi demisso vultu. sola tu-

nica indutus atq; discinctus: ma-
nibus eam demissis. Tunica eius
flauū uidebatur habere colorem:
et sicut ipsa michi retulit in diuer-
sis angulis domus deni ac duode-
ni ad instar ciconiarū congregati
suscurrebant: de morte illius trac-
tantes. Erat em̄ domus summi pon-
tificis in qua acta sunt scdm̄ histo-
riam. que huic amille dei ostense
spiritualiter. Quamū huiusmōi
uisiones mentes religiosas com-
pungant: uisio subsequēs osten-
dit. que corporalis est. **De uirgine**
cui xp̄e frequēter uigilāti apparet i

Duper uirgo quedā **cruce. x.**
religiosa licet adhuc in habi-
tu seculari posita: subpriori nro
gerlaco cū multis lacrimis retulit
q̄ saluatorem in cruce pendente
cruentis uulneribus uidere soleat.
Nec minus ait illum uidet: si com-
passione et dolore urgente oculos
clausero. Ecce hic habes euidentis ar-
gumentum. q̄ uisio illa de qua dic-
tum est superius. caplo quinto. fue-
rit corporalis. Femina uero iam
dicta ex eisdem uisionibz tantum
proferit: ut de dñi passione neq;
cognitare neq; loqui possit sine la-
crimis et contricione. **De** autem de
eadem beatissima passione quasi
de fonte torrentes lacrimarum
deriuētur: sermo sequens declara-
bit. Lacrima quia cito siccatur. tor-
renti comparatur. **De monacho cui**
xp̄e ap̄ns i cruce contulit gratiam

In hēmenrode **lacrimarū. xi.**
Sacerdos quidam ante annos

paucos defunctus est. homo simplex
et illiteratus daniel nomine; uite
satis durus. Orationibus et ieiuniis
infatigabiliter operam dabat; om-
nes pictantias sibi appositas reui-
labat. Hic cum uite quadam piscem
sibi ab abbate missum refutasset: se-
quenti nocte in choro dyabolum
prope se uidit assistere. et piscem quem
ipse despererat manducare. Pro quo
inobedientia corporaliter quidem
satisfecit: sed non plene ab obstina-
tione recessit. Positus uero in ago-
ne. sensibusque iam uniuersis pre-
mortuus sola in oratione labia mo-
uebat. et uox penitus non audireba-
tur: et sic ultimum in psallendo spiritum
reddidit. Iste daniel multas reue-
laciones habuit. multa uidit: sed
ualde pauca innotuit. Confessus est
tamen tribus uicibus sibi dominum ap-
paruisse. Prima uice in cruce ante
gradum presbiterij. secunda. in candi-
dis uestibus ante manus altare:
tercia. in ignea forma desuper altare.
Cui cum saluator diceret. puto quod in
prima fuerit apparitione. daniel
pete a me quod uis et fiet tibi: ille sicut
michi retulit quidam seniorum domus
illius respondit. Domine. sufficit michi
gratia tua: nichil aliud a te peto in-
si tantum ut lacrimas habere possim
quotiens passionis tue fuero recor-
datus. Et dominus. Habeas tibi hanc
gratiam. Ab illa enim hora sicut au-
duit. quando de passione christi cogitare
aut loqui cepit: mox lacrimae eru-
perunt. Nec mirum. christus ipse est silex
ille limpidissimus qui aquas inde

ficientes filijs israel ministravit
in deserto. Bibebant omnes de spiri-
tali consequente eos petra: petra au-
tem erat christus. **Mo.** Quomodo est hoc
intelligendum quod in psalmo legi-
tur. percussit petram et fluxerunt
aque abierunt in sicco flumina.

Mo. Nota est hoc de historia. allego-
ria satis usitata. idcirco tibi aliquid
dicere uolo quod presenti uisioni
congruat. et mentem tuam moraliter
edificet. **Quomodo intelligendum sit
percussit petram. et cetera. m.**

Percussit petram. et cetera. secundum
intellectum tropologicum. id est
moralem. Moyses homo est clau-
stralis: quem regis filia. id est gratia
diuina misericorditer tulit de flu-
mine uite secularis. Interpretatur
enim moyses. sumptus ex aqua. Pe-
tra: cordis est duritia: uirga cruc-
dinis: percussio. passionis christi re-
cordatio. Petre lassio: cordis est com-
punctio. Bis moyses percussit silicem:
et tunc primum perfudit aquam. Prim-
itius pertinet ad passionis christi me-
moriam: secundus ad passi compas-
sionem. Iudeus silicem semel percussit.
quia christum passum quandoque cogitat. sed
non compatitur: et ideo cor eius si-
di non potest ad lacrimas. quibus
abluat peccata sua. Tu uero si cogi-
tationi compassionem addideris. pe-
tram bis percussis: et tunc esse pote-
rit quoniam cor tuum scindatur ad com-
punctionem: et flumina lacrimarum
inde erumpentes. per oculos exeat:
atque per maxillas decurrentes quasi
in sicco flumina etiam impetu suo

terram infundant. **20** Placet quod dicitur. **20** Quod christi passio medicina sit contra temptationes dicam tibi per exempla. **De petro monacho de clauistro. Capl. xiii.**

Huerat in predicto clauistro quod alio nomine hienemrode dicitur. nicens quidam bone indolis celaudabilis ad modum conuersationis. petrus nomine. de confluencia mundiis: cui creberrimas dominus deus fecit consolationes. Quedam ex his que de illo dicturus sum superius tibi recitauit: que idcirco replicare digni duci. quia postea eadem plenius et uerius a quodam eius confratre familiarissimo cognoui. Nam audiuit aliquociens uoces psallentium in sublimi.

Quadam etiam uice cum ministrantibus domino karolo abbati quodam uulgaris confessionem duxisset. et absolutionem de more deuotius accepisset: audiuit uocem de celo dicentem sibi. Dimissa sunt omnia peccata tua.

Alio etiam tempe cum sacriste missam celebraturo ipse astaret. et lampas extincta fuisset: lumen aliunde uolens accendere. sed angustia temporis preoccupatus non ualeus. Flatu lampadem reaccendit. **S**ane huiusmodi consuetudo erat semel in die ad minus reuolueret et recitaret sibi sanctissima et dulcissima passionis christi impropria: gratiarum spiritualium efficacissima in uitamenta. In quo studio tanta per diuinitatem circiter anni difficultatem passus est: ut quasi non sibi ualere

huiusmodi meditationes arbitrari debuisset. Tandem cum posuisset pulsans et illatas sibi iniurias et difficultates indefessus effregisset secreta illa christi obedienter intrauit: ac deinceps sine difficultate et quasi ad manum paratis cotidie epulis meditationibus illis suauissimis cum magna iocunditate usus est. In canone quoque non magnopere curabat orare: sed de passione christi meditabatur. **H**abebat item in desiderio. et tam humiliter quam uehementer optabat reuelari sibi diuinitus aliquam imagine uultus saluatoris: ut cum meditari debuisset. ad eundem uultum. quasi conspectum et bene cognitum facilius intuitum mentis imaginare dirigere posset. Et dominus qui hoc ei inspirauit desiderium: non fraudauit eum a desiderio suo. laborabat ergo mirabili ac multiplici luxuriantis carnis molestia: dyabolo interitum: sed domino profectum ei de temptationibus ordinante. Vnde cum quodam tempe in angulo chori conuersorum diuinitus et deuotius oraret: diuinum implorans auxilium ne sine retur labi in peccatum: post horam surrexit et recessit. Siquidem in memoriam ei uenit. quod aliud quid agere habebat ex precepto. Ascendens igitur per stalla transitum habuit ante altare conuersorum. Vbi cum uenisset ueniam celeriter accepturus coram altari et abscissurus. sub lampade se humiliavit: et ecce ibi dominus ihesus stans ante eum uel potius quasi pendens in cruce. Qui pyssima brach

ia sua abstrahens a cruce. seruū suū
 amplexatus est: et tamquā p̄cordia
 lem sibi in signū mutue familiari
 tatis cum ad pectus suū attrahendo
 strinxit: temptationes q̄ illius uali
 dissimas stringendo compescuit. Sa
 ne cum terre procumberet optime
 siti compos erat: sed felici illa uisio
 ne ita a sensu suo abstractus. et ita
 dulciter affectus est: ut non plene
 scire potuerit utrū corporeis oculis
 an solo spiritu reuelacionē illam
 recepiisset. Adamē cum multas tā
 ante qm̄ postea consolaciones rece
 perit: hoc tamen fatetur q̄ ista sup
 gressa est uniuersas. Tantā siquidē
 acceperat graciā lacrimarū a dñō:
 ut infra matutinas uir aliqua ho
 ra oculi eius siccarentur. Hui⁹ rei
 testis sum ego. qui iuxta illum ad
 psalmodiam stabam. aliquanto
 tempore. Ita enī feruēs erat in xp̄i
 passione: ut spe martiri theodori
 cum episcopū liuonie sequeretur.
 sine abbatis sui p̄missione. Acceperat
 ille auctoritatem a dñō papa inoce
 ntio secum ducere omnes qui ire uel
 lent ad propagandam uineā dñi
 sabaoth in populo barbaro. Adhuc
 ut dicit uiuit: et ex precepto abba
 tis sui parrochiam in liuonia regit:
 ubi predicat et baptizat: multos
 q̄ tam uerbo qm̄ exemplo edificat.
 et in fide confirmat. **De monacho**
temptato in cui⁹ aspectu xp̄i vulnera
tem in peruncta sunt. xiii.
Hemenrode alius quidam frater
 magnam longamq̄ temptacōem
 habuerat: dicentibz sibi cogitacōi

bus suis ut heremita fieret. Ideo
 hac temptatione deuictus fuit:
 ut aliqua etiam loca perlustrare
 rit explorans aptum sibi habita
 culum. Tandem conuersus ad be
 atam uirginē mariā. ei se totum
 cōmisit: ipām sibi ip̄i fideiussorem
 constituens: q̄ quidquid ip̄a sug
 gessisset. hoc ille sine cunctacione
 aggrediretur. Cumq̄ ad beatam
 uirginē mariam sub hac conditi
 one sepius recurreret: quadā uice
 oranti ei coram altari uox insona
 uit dicens. fideiussorem me consti
 tuiisti: ego me absoluerē uolo. Ille
 uero erigens se uidit utrū uenerā
 di habitus. ante altare assistere:
 crucem in manu tenere: crucifixi
 sancta quinq̄ vulnera digito sup
 inducere: et sic uidenti dicere. Sic
 omnis qui ordinē istum quem
 professus es seruauerit. dñm nos
 trū ih̄m xp̄m perungit: et sic ille a
 temptatione sua liberatus est. **De**

xp̄ia monacha cui crucifixus appa
ruit et senex pūgēs ei. xv.

Beate memorie xp̄ia de uol
 mutsteme cuius supra memini
 etiam crucifixus apparuit. et ho
 mo senex iuxta eam: qui ex p̄p̄te
 quam in manu habebat perun
 gebat vulnera illius. Genus tamē
 uisionis discernere non ualeo. **De**

sāmoniali tēptata a x̄o āplexata. xvi

Alteri cuidam sanctimoniali
 ordinis ih̄i quam nominare
 nolo: tempore quodam cum esset
 grauissime temptata. dñs ih̄esus
 xp̄s totius ecclesie sponsus uisibi

liter apparetis amplexatus est eam: et omne illius turbacione in magnam conuertit tranquillitate. Et omnibus hijs exemplis habes quod uisio domine passionis, nec non et meditatio atque compassio: martinum contra temptationes sit antidotum. Sunt et in illa multiplices consolationes, sicut subiecta declarabunt testimonia. **de duobus conuersis claustrum quod uidetur in aere pendente in**

Duo conuersi **cruce. xvii.** De hemmerode in quadam gran-
gia eiusdem domus quodam tem-
pore manebant. Stabant autem
simul uice quadam, et hora comple-
torij deo sue seruitutis pensum per-
soluebant. dicto completorio: respi-
ciens uisus ad celum uidit in sublimi
crucem splendidam, et in ea dominum
crucifixum. Erat autem crux illa
adeo splendida: ut ab ipso splendore
sele mutem clarissime intuerentur
Nam alias tenebre erant super faciem
terre. Erat enim hiemis tempus. Et
quia loqui non licebat: signum fecit
alteri, quasi interrogans si aliquid
uideret. At ille nichil se uidere sig-
nauit. Tunc ipse signum illi fecit: ut
genua flecteret et oraret. Quod cum
fecissent ambo simul: erectus post
pusillum tante uisionis factus est
socius et testis. Ambo **Adhuc**
ut puto uiuit: nec licet prodere
nomina illorum. **Mo.** Que tibi ui-
detur causa fuisse tante uisionis
conuersorum eorundem: meritum an
culpa? **Mo.** Si propter eos uisio
eadem facta est: alterum uidetur cau-

sa fuisse: bona uidelicet uita uel cul-
pa aliqua. siue utrumque. Hoc ue-
rum esse, uel posse esse uerum, uisio
subsequens declarabit. **de conuerso**
qui uidit christum crucifixum in aere cum xv
n lucka domo religiosus. xviii.
Ordinis nostri cum in superiori distric-
tione memini capitulo uicesimo quarto.
conuersus quidam est, sicut ab ad-
eiusdem domus monacho didici. uir
bonus et disciplinatus rudolphus
nomine: cui diuinitus multa re-
uelantur. Hic cum nocte quadam
dictis matutinis ante lucem sub di-
uo staret, et orationes aliquas di-
ceret: christum in aere cruce affixum
pendere uidit: et circa eum quinde-
cim homines singulos in singulis
crucibus. Ex quibus decem erant
monachi, et quinque conuersi: omnes
ei bene noti: utpote congregationis
sue professi. Ita aer fuerat illumi-
natus ex christi presentia: ut singulos
bene discerneret. Cumque stupefactus
staret ob tam mirabilem uisionem:
dominus de cruce clamauit. **Hosti rudol-**
phe qui sunt hi quos circa me ui-
des crucifixos: Respondeite conuer-
so, noui domine qui sunt sed quid sit quod
uideo propterea non intelligo: sub
iungit dominus. Hi soli ex omni congre-
gatione meum crucifixi sunt: mee
passioni uitam suam conforman-
tes. No In quo se illi conformaue-
rant. **Non** Vtque in obedientia, in
patientia, in humilitate, in abrenun-
tiatione totius proprietatis: pro-
prieque uoluntatis. Hec et hijs filia
monachos martires faciunt: in quorum

persona per psalmistam dicitur. **Q**ui propter te mortificamur tota die: estimati sumus sicut oves occisionis. **E**cce crux de qua in euangelio dicit ipse crucifixus. **Q**ui non tollit crucem suam cotidie et sequitur me: non est me dignus. **N**on dicit semel sicut petrus: sed cotidie sicut anthonius. **S**icut didici nuper a predicto monacho, omnes illi qui detum adhuc uiuunt: excepto uno qui iam dormiuit in domino. **N**emo claustralium uisionem hanc ignorare deberet. **M**o. Verum dicit quia multi putant se esse monachos et non sunt: ore et non uita dicentes cum apostolo. **M**ichi autem absit gloriari nisi in cruce domini nostri ihesu christi: per quem michi mundus crucifixus est et ego mundo. **N**ou. Dic queso, quomodo nobis intelligendum sit quod idem apostolus dicit, qui autem sunt christi carnem suam crucifixerunt cum uitiis et concupiscentiis? **M**o. Secundum precedentia uidetur sic intelligendum. **D**e crucifigione religiosorum. Caplin. xix.

Apostolus enumeratis operibus carnis: cum exposuisset fructum spiritus subiicit. **Q**ui autem sunt christi, et cetera. **D**uplex est religiosorum crucifigio: hominis interioris per alienam compassionem, et hominis exterioris per propriam carnis mortificationem. **C**ruce dicitur a cruciatu. **C**ruce monachorum rigor ordinis est: tum propter uigilias et orationes: tum propter ieiunia et castigationes: tum propter silentium et opera manuum: tum propter carnis continentiam et uestimentorum

stratagemas duriciam. **Q**ui autem sunt christi, qui cum apostolo dicere possunt christo crucifigi sumus cruci: carnem suam crucifixerunt, id est cruci affixerunt, cum uitiis operum et concupiscentiis desideriorum pugnantes. **N**ec ponuntur illi duo genitui plurales instrumente taliter, sed passiuè: eo quod per uirtutes in carnis maceratione mortificentur. **T**res clauus quibus corpus monachi cruci debet esse affixum: tres sunt uirtutes per quas teste iheronimo martires efficiuntur, scilicet obedientia, patientia, humilitas. **A**lium monachi dexteram configat obedientia sine inurmiratione: sinistra sine simulatione. **C**lauum obedientie impellat amor superne libertatis: clauum patientie, timor pene gehennalis. **P**edes illius uera humilitas configat, ut non solum prelati, sed et fratribus se propter christum subiciat: ut dicere possit cum psalmista. **H**umiliatus sum usquequaque domine. **E**t in alio loco. **I**mposuisti homines super capita nostra. **D**uo pedes, duplex est superbia mentis scilicet et corporis. **E**t licet superbia caput sit omnium uiciorum, non tamen incongrue per pedes qui in fine sunt partes corporis, quidque designantur. **Q**uod enim ualde odimus et despiciamus: hoc pedibus conculcamus. **U**nde ioseph filius israel ut colla regum calcarent precepit. **N**o. Satis michi placet quod dicitur michi residuas domine passionis uisiones explana. **N**on. **E**x omnis suam passionem michi ad consolationem, michi ad correptionem iustis ostendat: pre-

to est exemplum. **De conrado conuerso**
q̄ in extasi factus xp̄m uidit. xx.

Conuersus quidam apud nos
ante annos aliquot defunctus
est: uir bonus ac timoratus noīe
conradus. Ip̄e est qui uidit i dorso
fr̄is wilhelmi. serpentē cum in choro
dormiret sicut dictum est in distinc
tione quarta. caplo tricesimo sedo.
Hic tempore quodam cum in domo
uīa tollendop. cui preerat solus esset
et magnū cordis sui defectum senti
ret: ait intra se. Och miser. debes sic
mori sine homine. Vix uerba fini
erat: et in extasi ruens. ecce salua
torem coram se in cruce pendentem
uidit. Qui ait. Conradus. uidēs q̄
ta propter te sustinuerim? Ille res
post uerba consolationis adn̄xit.
Omnia opera tua bene placent mi
hi: uno tantū excepto. Quibz d̄s
conuersus ex uisione tam salutifera
confortatus ad se rediit: et cum ocu
los aperiret. ut eum quem spiritu
uiderat cerneret. uisio disparuit. Re
qui sc̄tus a fratre richardo conuerso
religioso. cum ei recitaret uisionē.
si d̄m interrogasset de eodem
opere: respondit. Non: iam dictam
pretendens necessitatem. **No.** Qd
est q̄ saluator in uīro sc̄o opus rep̄
hendit: quod tamen ei inotescere
noluit? **Non.** Dico quia illum de
omnibus suis operibz uoluerit esse
sollicitū: ut dū vni nesciret de sin
guis terneret. Idem ante mortem
suam confessus est abbatī n̄ro q̄ uo
ces angelorū nocte quadam audie
rit in celo. Obijt autem in ip̄a dul

cissima festiuitate assumptionis
d̄ne n̄re sancte marie: ipsius ut spe
ro precibus cui deuote seruierat. die
tali de terris assumptus est i celū.
Non solum consolatio est in cristi
passione. immo etiam in sacris y
maginibz que eandem beatam pas
sionem representant. Nam hono
rantes illas. xp̄e honorat et remu
nerat: punit in deuotos et negligē
tes. **De milite cui crux inclinauit eo q̄**
inimico suo pepererat ob ad̄re illius.

Contempnibz n̄ris in prouincia. **xxi.**
Quīa miles quidam alterius
cuiusdam militis patrem occidit.
Casu accidit ut occisi filius occiso
rem caperet. Quem cum i iulione
patris extracto gladio trucidare
uellet: ille pedibus eius prostratus
ait. Rogo uos d̄ne per honorem
sanctissime crucis in qua deus pen
dens misertus est mūdo: ut mei
misereamini. Quibus uerbis ille
compūctus. cū staret et quid facē
uellet deliberaret: inualecente mi
sericordia hominē leuauit et ait.
Ecce propter honorem sc̄e crucis. ut
michi qui in ea passus est. peccata
mea indulgeat: non solum tibi
culpam remitto: sed et amicus
ero. Deditq; ei osculum pacis. Nō
multo post idem miles cruce sig
natus mare transiens. cū ecclesiā
d̄ni sepulchri alijs peregrinis
honestis de sua prouincia conuic
tus intraret. et ante altare proci
mū transiret: imago d̄ni corporis
illi profunde satis inclinauit de
cruce. Hoc cum aliqui ex eis con

siderassent; nec tamen scirent cui tā
tūm honorem exhibuisset: ex cōsilio
singillatim reuersi sunt: nec tamen
alicui eorū inclinātū est: nisi cū prius.
Tūc causam sciscitantes. cū ille dice
ret se indignū esse tanto honore: q̄
supradicta sunt memorie occurrerūt.
Que cum fratribus retulisset. narra
ti sunt de tanta dei humilitate: scie
tes imaginis eius inclinacionē fac
tam fuisse pro gratiarū actione. *De*
sancti moniali cui crucifixus tenebras

Soror quedā *tempauit. xxii*
ordinis nri capellam oratorū
ingressa. cum ante altare coram cru
cifixo psalmos legeret. et tamē tar
de esset: custos illam ibi nesciens. of
tū forinsecus clausit et recessit. Qd̄
cum illa intrinsecus audiret. nec tū
pulsare presumeret: ibidem p̄notā
uit. Et sicut ab eius ore audiui: ra
dius quidam ad instar stelle de bra
chio exiens crucifixi. tantū ei lumi
nis prestitit: ut in tenebris illius
beneficio: psalmos suos legeret. Est
super idem altare imago beate vir
ginis lignea: filiū tenens in sinu.
Cumq; eadem sancti monialis tpe
quodam coram illa psalteriū legēt.
puerulus inopinate aduenit: et
quasi scire uellet quid illa legeret
in librū respexit et rediit. Est autē
eadem uenerabilis femina laica et
indua: multumq; circa ordinem
feruens ac deuota: plurimas ha
bens a deo consolationes. *De nouo*
quius frōi cruc impressa ē dū inclinaret.

Nouius quidam *xxiii.*
in hēmentode cū uice quadā

in choro ad uersiculū sancte trini
tatis deuote inclinaret: crucē frōi
sue imprimi sensu. et puto q̄ eadē
hora cogitauerit de passione dñi.
Vocatur autem hartmannus. et ad
huc uiuit. *120.* Puto q̄ scriptores
et pictores sacrarū imaginū aliq̄
speciale p̄mū ex hoc percipiant.
120. De hoc dubitare non debes:
si tamē magis sit deuotio q̄m aua
ritia mercedis in causa. *De monacho*
pictore q̄ in parascene mortuus est

Monachus quidā *xxiiii.*
nigri ordinis de episcopatu
mogūncensi. ante annos paucos de
functus est. Erat autē pictor bon⁹
et ordini nro tam deuotus. ut gra
tis expensis tantū receptis in diuer
sis domibus ad diuersa altaria. im
ci decoris crucifixos depingeret. Nā
nrōs crucifixos ip̄e pene omnes fe
cit: nullas a nobis requirens expen
sas. Volens suo effigiatori ostende
re sūmus ille crucifixus. ad cuius
imaginē omnes facti sumus: quā
tum sibi labor ille sanctissimus pla
ceret: in parascene die scilicet i qua
passio specialiter representatur. il
lumi non sine multorū ammiracōne
de hoc mūdo assumere dignatus ē.
Quasi diceret dñs. Quia circa meā
passionē mente et corpore deuote se
per laborasti de illa cogitando. mag
per picturas alijs exhibendo: ecce i
die mee passionis te de labore ad re
quiem assumo: in qua iam nō men
taber uel per picturas figuratiter.
sed presentiatiter. id est facie ad fa
ciem me contempleris. Hec dicta sūt

de eo qd dñs eos qui imagines sue pas
sionis honorant. rehonoret et remune
ret: nūc tibi ostendam q negligētes
illarumq contemptores puniat et
confundat. *de crucifixo ecclē sū geor
gi que campanariū trulit. xxv.*

Colome in ecclesia sū Georgii
martiris cruce metallina est
effigiem habens saluatoris: p quā
multa miracula facta sunt ac sa
nitates. Vnde multa luminaria
matrone ciuitatis coram illa acce
dere consueuerūt. Maxima tamē
causa illarū uirtutū fuisse credit
portio dñici ligni que inclusa habe
batur: que nūc extracta gemmis et
auro circumdata est. Campanari
us uero eiusdem ecclesie. cū nullam
ei reuerentiam exhiberet. sed ua
dens cubitū frequenter luminaria
inde subtrahens in usus suos con
uerteret: nocte quadam cū se in lec
tini suū reclinasset. et adhuc uigi
laret: cruce eadem ad eum uenit:
et cum uoce increpationis tam ua
lide tintuit: ut infirmatus multis
diebus sanguinē uomere. Huius
miraculi ego bene recordor. et erat
celeberrimū in tota ciuitate: ita
ut ab illo tempore in maiori uene
ratione habita sit eadem crux. *de vi
dita i milites q hostes suos in ecclia
u comitia de monte occiderūt. xxvi.*
ante non multos annos inter duas
cognationes militū. tam graues in
imicie ortę sunt: ut se inuicem ca
perent et occiderent. Die quadam
cum plures unus partis conuenis
sent in ecclesia uille que uictorij

dicatur: aduersę parti per uetulam
proditi sunt. Dederat etiā eis signū
dicens. Quociens intrauerint totas
nolam traham. Quod cum fecisset:
ecclesiam cum multitudine ingressi
armati super inermes irruerunt.
Quo uiso. illi arreptis sacris imagi
nibus gladijs opposuerūt: speran
tes sibi illarum beneficio pari debe
re. Percussores uero nullum loco ex
hibentes honorem: nullā sacris ima
ginibus reuerentiam: ita hostiū cru
orem siciebant. ut imagines opposi
tas mutarent. ipi q crucifixo bra
chia presciderent: et circiter octo mi
lites in ecclesia trucidarent. Quod
sacrilegiū dure satis uindictā est.
Nam infra breue tempus ab occisor
consanguineis. occidentiū numero
sa multitudo sic gladio deleta est: ut
uir duo superessent. Vetula uero q
alios prodiderat: tempore mellis in
nuo calore aeris suffocata est. Et qd
dicam de malis xpianis. cum apud
damiatam sarraceni xpian ignoran
tes ob iniuriam ymaginis eius graui
ter sunt puniti. *de uindicta dei in dami
atanos q fume crucifixi traxerunt.*

Cum in obsidione da *xxvii.*
mate maxima pars exercitus
dñi sarracenis occurrisset. nescio quo
dei iudicio infideles fidelibz superiores
effecti eos in fugam uerterūt: mul
tos ex eis occidentes: et plurimos cap
tiuos abducentes. Quod ut cognō
uerūt in ciuitate obsessi. in tantam
lenticiam resoluti sunt: ut in confusi
onem fidei nre laqueū collo crucifixi
micerent: sicq sacram illā ymaginē

alijs additis iniurijs per omnes pla-
tens ciuitatis traherent. cum multa
uociferatione et plausu manuū:
uictoriam deo suo ascribentes. **Xps**
uero qui mortuus et quasi nullius
ualoris uidebatur. in tam execrabi-
li culpa: post breue tempus ualde
terribiliter reuulscere cepit. in iun-
dicta. Nam damianatos ut pena
concordaret illate iurie. ulceribus
percussit in gutture. Paulo post
ciuitatem ipsam inerpugnabile
eis abstulit sua uirtute: ita ut nec
unus in eius uastatione caderet **xpi**
amis. Alia adhuc plura miracula
de sacris ymaginibus tibi dicere pos-
sem: sed usque ad decimā distinctionē
illa reseruo. Hoc etiam scias q̄ usque
hodie **xpc** in suis membris crucifi-
gitur: nūc a uideris nūc a sarracenis
nūc a falsis **xpi**amis. Vnde per ma-
lachiam prophetam conqueritur
dicens. Si homo configit deū: quia
uos me configitis. Item et uos me
configitis gens tota. **Xpi**anos nris
temporibus a uideris esse cruciferos au-
diui: a **xpi**amis aliquem ad litterā
esse crucifexū nondū audiui: quos-
dam a sarracenis nuper fuisse cru-
ciferos intellexi. **de cōcilijs quos cru-**
cifixerūt cū fugē uellet ad xpianos

Supradicta damiata. **xxviii.**
Cum per obsidionē multum
esset artata. quidam ex pagans
occulte erantes de ciuitate: tum ut
xpiami fierent. tum ut mortem eua-
derent: ad mōs confugere ceperunt.
Quos sarraceni insequētes et com-
prehēdentes reduxerūt. singulisq̄

crucibus singulos appendentes. ad
confusionē **xpi**anorū supra muros
omnes suspenderunt. **Mo.** Quid
sentendū est de istis? **Mo.** Si fide
suscipiant et fidem timore penarū
non mutabant: hauri dubiū quā-
mōs sint. Non solum ab infidelibus
xpc martirizatur: sed etiam a ma-
lis **xpi**amis per pauperū iniurias
cotidie configitur et flagellatur.
de xpo q̄ cōquestus ē cōsilio se fuisse per-

Non est diu cōsiliū. **xxix.**
q̄ quidam pauper nescio q̄
impellente necessitate loqui uolēs
henrico duca louanie. qui adhuc
super est: presenciā illius adire tēp-
tauit. Cui cū unus camerariorum
indignatus scapulis eum impelleret
et passim baculo cederet sine mise-
ricordia: conuersus quidam ordīs
nris hoc uidit et ingemuit: cōpas-
sus illi etiam usque ad lacrimas. **Sb**
sequenti nocte saluator ei in somp-
nis apparens sup̄ altare in gloria
magna: ait. Gratias tibi q̄ hori-
tantū michi compassus es: quādo
camerarius ducis tam inuiscerō-
diter sine causa fustigauit me. Ad
quam uocem cōuersus euigilans:
intellexit q̄ **xpc** adhuc in suis mē-
bris pateretur. **Nov.** Dic queso.
est ne adhuc aliqua alia forma del-
pecta: in qua **xpc** mortalibus digne-
tur apparere? **Mo.** Etiam. Tanta
est humilitas in **xpo** ut aliquando
sub figuris infirmorū: aliquā q̄
amplius est species leprosorū assu-
mens. nobis appareat. Si primū
uerū non esset: nequaquā diceret i

cum angelis. Infirmitas sui et uisitas
nis me. De secundo dicit ysaias. Ve
re languores nostros ipse tulit. et dolo
res nostros ipse portauit; et nos puta
uimus eum quasi leprosum et per
cussim a deo. et cetera. Hicet in dy
logo sancti gregory et in alijs locis
plura de hys occurrant exempla;
non tamen quia promissum est tibi
dicere licet nisi noua. id est nostris
temporibus gesta. *De henrico tracto
mocho clareuallis qm sopnis uidit
xpm in pectore suo obdormire.*

Henricus contractus .xxx.
clareuallis monachus cuius
memini in distinctione prima. ca
plo decimo sexto. qui ante paucos
annos defunctus est; in eadem domo
qumq; infirmarius fuit. Hic cu tpe
quodam haberet magnu infirmu
iam mori proximu. et nocte surgens
ad signu matutinaru. cu eundem
infirmu considerasset. sperans illu
posse durare; choru ex hoc securior
intrauit. In quo dum sedendo modi
cum quid dormitasset. ecce saluator
in figura infirmi affuit; et sup pec
tus illius se reclinans requieuit. He
ritus uero de hoc territus cu surgere
uellet dñs eum compescuit. dicens.
Bone sine me quiescere. Ad quod
uerbu expergefactus. mor recorda
tus est infirmi sui; et surgens atq;
in infirmorum festinans. illu ago
nizantem reperiit. Quem cum ad
terram deponere uellet; super pectus
eius in modu uisionis exspirauit.
Et autem dñs species qumq; leproso
rum assumat; sequentia declarabunt

exempla. *de Comite qm figa leprosi*

Dixi pedes lauit. .xxx.
Nobilissimus princeps theobal
comes campanie. de cuius operibus
misericordie in uita sa Bernardi ab
batis clareuallis mira leguntur; ta
te humilitatis erat. ut etiam prese
ntialiter tuguria leprosozu uisitare.
Adhuc uiuit; qui illum in carne
uiderit. Habebat autem ante quod
dam suu castru leprosum quedam
manetem. ante cuius domunculam
quociens eum contigit transire. de
equo descendit et ad illu intrans. post
qm pedes eius lauit elemosina dedit.
et abiit. Post breue tempus idem le
prosus comite ignorante defunctus
est et sepultus. Die quadam comes
uia illa transiens; mor ut ante tu
guriu sibi notu uenit. descendit di
cens. Oportet me uisitare patrem
meu. Intransq; non leprosu. sed in
leprosi forma et habitu. contem
platus est dñm. Cui cum consueta
opera misericordie impendisset;
et tanto deuotius quanto inspiraba
tur a uisitato forcius; hilari exi
uit. Cumq; suis dixisset. gaudeo
me uidisse leprosum meum; respo
derunt ei quidam. Dñe scatis pro
certo eum dudum esse defunctu; et in
tali loco sepultu. Quod ubi coperit
princeps pyssimus exultauit in
spiritu; eo q uidere ei q ministrare
meruerit presentiahter; que mul
to tempe in suis mebris uenerat
est. Ut autem dñs ihesus tanta hu
ilitatem tanti principis etiam in pre
senti remuneraret. et ut uerba sua

uera ostenderet que dixerat. quidquid
vni ex minimis meis fecistis michi
fecistis: se illi exhibere dignatus ē.
Audi aliam uisionē. ista adhuc ex
cellenciozem. *de epō qui leprosi na
res lingens gēma dedit suscipit.*

Eo tempore quo heresis. *xxxii.*
albiensiu pullulare cepit: con
tigisse dicitur quod narro. Erat in
regno francorum episcopus quidā:
etate iuuenis sed magnę religionis
Nominis eius siue dyocesis eius nō
memini. Hic tante fuit pietatis.
misericordie ac humilitatis: ut eq̃
tans in uia neminem leprosum
sibi occurrentiū sine elemosina p̃
teriret. Sepe etiam de equo descen
dit: et petentes preueniens nūmis
q̃ manibz illorum tamq̃m xpi ga
zophilatio nūmis atq̃ deosculatis
iterū ascendit et processit. Die qua
dam dum per stradam publicam
incederet. leprosus quidam secus uia
stans. in agro. uoce rauissima ut
sui miseretur clamauit. Erat enī
aspectus eius tam horridus. et q̃si
a lepra tam corrosus: ut oculus hu
manus non sine cruciatu illum in
spicere posset. Quē ut sanctus ep̃c
uidit misericordia motus. mor de eq̃
ruit: et ad illum currens obtulit ele
mosinā. Ad quē leprosus. Non sūt
michi necessarij nūmi tui. Qui cum
ep̃c responderet. quid ergo uis ut fa
ciam tibi? Ille subiicit. Vt putredi
nem huius infirmitatis mee abster
gas. ostendens carunculam
de naribz cadentem magni horrois
Quam cū uir beatus xpi amore suc

census manu tergeret: clamauit il
le dicens. Cessa cessa: asperitatem
digitorū tuorū tollere non ualeo
Cumq̃ adhiberet partem camisie
sue que de panno fuerat satis subu
li: simili clamore prohibitus est.
Tunc ep̃c. Si pati non potes manū
si non pannū delicatū: unde uis ut
abstergatur? Respondit leprosus.
Nichil aliud parat: preter linctio
nem lingue tue. Mor ad illud uer
bū lucta non modica. oriri cepit in
corde pontificis inter gratiam et
naturam: illa ut fieret uolente:
ista contradicente. Sed gracia dei
cooperante et nature uim faciente
linguam apposuit. et promissū de
elephantinū morbu luit. Mira
res. Mor de naribz eius qui leproso
uidebatur. gēma preiosissima lap
sa est in os episcopi. Et ut ostende
ret se esse xpm. qui ad probandā
ep̃i uirtutem se fincerat leprosum
in oculis eius gloriose celos ascendit:
et quia eiusdem glorie participatu
turus esset episcopus ascendens equi
misit. Dñs genardus abbas nosse
rediens de caplo generali. hec nobis
retulit: asserens tūc recenter fuisse
gesta. *No.* Quid est gracia co
operans? *Mo* Duplex est gracia di
operans. per quā ep̃s tantū bonū
uoluit: cooperans. per quam illū
perfecit. Poterat antistes iste uene
rabilis dicere merito. ann scō iacob
patriarcha. uidi dñm facie ad fa
ciem: et salua facta est anima me
a. *Mo.* Magna sunt que dicis. *Mo*
Vt autem non solum more duorū

sed et tertiū testm̄ stet omne uerbū ad
dam tertiā uisionem duabus hys
non imparem. sed forte iudicio tuo
propter opus maiorem. **De quodam**
ep̄o qui leprosi cōicans uomitu er
sup̄lit dū sacri cecidisset. xxxiii.
In salz burgensi ecclesia iam a multo
tempore religiosi extiterūt episcopi.
ex quibus unus. nescio utrū huius
qui nūc est siue eius qui ante eum
fuit. predecessor esset. infirmorum
seu leprosorū lares studiose etiam
q̄ntq̄ per semetipm̄ uisitauit. Die
quadam tuguriolū quoddā intrās
et leprosum ut ei uisum est hominē
in ea lecto decumbentē ac gementē
reperiens: si aliquid uellet requisiuit.
Cui cū ille respondisset. corpus cristi
desidero: episcopus festinus abiit et
attulit. oris leprosi qui ualde horri
dus uidebatur. cum cautela qua po
tuit inmisit. Ille uero ad comproba
dam antistitis fidem. anteqm̄ mas
ticasset eucharistiam nauseā simu
lauit: et cum uomitu quod sumpse
rat. reiecit. Episcopus uero territus
manibus mento eius suppositis.
crebras recepit inuidias: quas sta
tutim in os mittens sumpsit ob hono
rem sacramenti. Postea cū eūdem
leprosum uisitare uellet et nō inue
niret: dictū est ei a circumstantibz
q̄ multo tempe in eadem domūcula
nullus habitasset leprosus. Et cog
nouit ut deo plenus. tum ex testimo
nio referentiū. tum ex gratia ex p̄dā
sumptione percepta. quia xp̄c esset
qui multis modis electorū suorū con
stantiam comprobare consueuit.

Hec dicta sunt de xp̄i persona. Porro de
illius resurrectione atq̄ ascensione.
nullas intellexi uisiones relatu dig
nas nisi solam: si tamen uisio dñi po
test. **De odore aromatico in nocte sc̄a**

Sacerdos pasche. xxxiiii.
Squidam de heisterbach sicut ip̄e
nichil retulit cū anno preterito in
sacratissima nocte pasche staret ad
matutinas: finito duodecimo res p̄o
sorio. et ymnō. Te deū laudamus icep
to. tantam circa se sensit flagrantia
am aromatis et per tantam morā
ut miraretur quid esset uel unde esset.
Cui cogitationes sue dicebant. Non
est aliunde odor iste aromaticus. nisi
ex presentia sanctarum mulierū. de
quibz tota nocte cantatū est: quia
uenerūt cum aromatis: ut ungeret
ih̄m. **Mo.** Cum resurrectio passione
dignior sit. quid est q̄ tante reuela
tiones habentur de illa: et tā pauca
de ista. **Mon.** **De passione dñi nr̄i.**

Primo hoc ascribendū **xxxv.**
est humilitati xp̄i: ne uideatur
iactanter manifestare ea que egit
gloriose: et suppressere illa que per
tulit ignominiose. Deinde. q̄ nullū
est sacramentorū quod tam efficax
sit diuini amoris incentiuū: quo
modo obprobria passionis. Apосто
lus se nichil dicat scire nisi ih̄m xp̄m:
et hūc crucifixum. Ergo xp̄i passio
eius fuit letitia. **O** quantū desidera
bat iob legere in libro passionis xp̄i:
q̄ dicebat. Quis michi tribuat au
ditorem ut desiderū meū om̄p̄c au
diat. et librum scribat ip̄se qui ui
ditat: ut in humero meo portem et

circumdedit illū quasi coronā michi.
Liber uite xp̄e est. scdm̄ iohannē
 septem signaculis signatus: in quo ut
 ait paulus est salus. uita. et resurrec-
 tio nra. quem apli cū multa gloria
 miraculorū. quasi coronā portauerūt
 per uniuersū mūdum. Quem cum
 primo obtulissent scienti litteras.
 id est iudeo. et respicisset eum tāquā
 signatū: obtulerūt illum nescienti
 litteras. scilicet gentilibus. et cum
 intelligere non posset exposuerūt
 ei: sicut philippus eunuchō. **L**iberū
 hūc xp̄e ih̄c ip̄e scripsit: quia pro-
 pria uoluntate passus est. **I**n pelle
 siquidem eius corporis scripte erāt
 littere minores et nigre. per liuidas
 plagas flagellorū: Intere rubee et
 capitales. per infixiones clauorū:
 puncta etiam et uirgule. per punc-
 tiones spinarū. Bene pellis eadem
 percutus fuerat multiplici persecuti-
 one punita. colaphis et sputis
 cretata: arundine lineata. **Nonne**
Gaudes me cum fructu didicisse qd̄
 ignorauī. **Mo.** Dicam tibi nunc a-
 liquas uisiones sp̄s s̄i. **Mo.** Peto
 ut prius expedias me de sp̄u s̄o: et si
 sit differentia inter ip̄m et spiritum
 quē xp̄e in cruce emisit. **Mo.** Hoc
 faciam ip̄o adiuvante: et hoc q̄nto
 copiosius potero. **De sancto spiritu.**

Spiritus sanctus . xxxvi.
 deus est. tertia in trinitate per-
 sona: a patre filioq; procedens eter-
 naliter: q̄lis consubstantialis: eius-
 dem sapientie atq; potentie. **V**nde in
 psalmo. Verbo dñi celi firmati sūt:
 et spiritu coelis eius omnis uirtus eorū.

Quod sp̄s sanctus a patre procedat:
 dicit filius. Non enī uos estis qui
 loquimini: sed spiritus patris uiri.
Item. Qui a patre procedit. **Q**uod a
 filio procedat testis est apls dicens.
Misit deus sp̄m filij sui in corda nra.
Ip̄e etiam sp̄s sanctus ubi uult spi-
 rat: sanctus. multiplex. unicus.
 subtilis. modestus. discretus. mo-
 bilis. incoinquinatus. certus. sua-
 uis. amans bonū actum: qui ni-
 hil uetat benefacere: humanus.
 benignus. stabilis. securus. oēm
 habens uirtutem: oīa prospici-
 ens: et quia capiat omnes spiritus
 intelligibiles. mūdus subtilis. Cu-
 ius uaria dona cū aplis enume-
 rasset: sic conclusit. **H**ec autē oīa
 operatur uirtus atq; idem spiritus
 diuidens singulis prout uult. **I**n-
 ter hunc sp̄m s̄m. et eū quē xp̄s
 in manus patris moriens cōmen-
 dauit: tanta est differentia q̄nta
 inter creaturam et creatore. **N**am
 spiritus ille anima xp̄i intelligit
 que a corpore eius separata est per
 mortem: quod de spiritu s̄o dicitur
 nephas est. **Mo.** Sub quib; sp̄ne-
 bus spiritus sanctus solet p̄ntiam
 suam mortalibus manifestare.
Mo. Duas tantū species reperiō
 sub quib; in nouo testamēto uisus
 est. **I**n columba uisus est sup̄ xp̄m:
 in linguis igneis super apostolos.
Nec hoc sine causa. **S**eptem enī
 naturales uirtutes habet colum-
 ba. que auis est simplicissima: per
 quas dona sp̄s s̄i multice designantur.
In igne calor est et splendor: et sp̄s

sanctus igitur per amorem. illumina-
nat per scientie operationem. **Non**
Petitioni mee satisfactum fateor per
sententias: nunc prece ut si aliqua no-
sti exempla subiungas. **Mo.** De nris
temporibus in columba et igne uis-
sit: uerissimis tibi pandam exem-
pulis. **de conuerso qui uidit columbam**
sup caput dñi hermanni prioris.

Qum dñs hermannus **xxxvii.**
abbas esset in hēmenrode. et
in sollempnitatibz inter unum dñm
chorus Te deum laudamus decanta-
ret. circuebat ad fratres cōmonēdos.
atqz sēdm consuetudinē in chorum
cōuersorū diuerteret. henricus cō-
uersus cuius memini in distinctione
quinta. caplo quinto. uidit columbā
candidam de cruce que erat super
altare conuersorū. in uertice ipsius
descendentem. Vbi multū quiete se-
debat: donec circuitis uniuersis de
choro exiret. Tunc auolans reuer-
sa est super crucem. **P**rimo uero ex-
pleto. cum inciperet lectionē euā-
gelicam: eadem auis sacratissima
uolauit supra quandam columpnā
analogio proximā illic sedens et au-
scultans: sacre qz lectioni aurem di-
ligentius adhibens. Que perlecta:
rursū rediit ad crucem. Et restat
est idem conuersus sepius in festiui-
tatibus se eandem uisionē uidisse.
Quotiens inquit chorū intrauit cō-
uersorū. et coram altari profunde
ut ei moris est inclinauit: mox co-
lumba predicta crucem deferens. ca-
pit eius insedit. In quo statim tan-
tum creauit strepitū percussione

alarū: tantū splendorem intore pē-
narum: ut ab omnibus potuisset au-
diri et ab uniuersis uideri. si illis da-
tum fuisset. **P**uto conuersū hunc
eundem fuisse. qui uidit supra ta-
pū nouiciū cū in monachū benedi-
ceretur columbam. sicut dictū est
in distinctione prima. **de monacho**
in cuius capite uisa ē colūba dñi legeret

Qum in euāgelii. **xxxviii.**
eadem domo monachus quidā
iuuenis euāgelii legeret in con-
uentu. predictus henricus columbā
candidissimā super caput eius desce-
dere uidit: illic quiete residens usqz
ad finē euāgelii. Fuerat enī idem
monachus ibi hospes: et tam bone
uite ut tanta gratia dignus habe-
retur. **P**rocessu temporis cū factus
fuisset sacerdos: quidam monacho
ex fratribus eius sacerdos quidam
secularis dicebat. Ego frequenter
uideo columbam super caput illius
monachi. qū missas celebrat. Non
tamen puto eum aliquā missē eius
interfuisse corpore sed spiritu. Est
enī uir religiosus. multas habens
reuelaciones a deo. **Ro.** Quid senti-
endū est de huiusmodi columbis?
Mo. De hac questione quātum
potui expediui te in distinctione se-
cunda. caplo quinto. loquēs de sacer-
dote fornicatore. cui columba sacra-
mentum altaris tulit: et post peni-
tentiā restituit. Signū est adue-
tus sp̄s s̄c columba. Si nichil fuisset
diuini in predictis columbis. etiā
alii eas uidissent. **Non** Hoc satis
credibile est. **Non** Qz autē sp̄s s̄c

etiam in igne puritatem suam quandoque
manifestat: audies in distinctione
nona. capitulo tricesimo quarto. Quia
iam plures uisiones tibi retuli de christo.
quasdam etiam de spiritu sancto: una
tibi adhuc dicam de sancta trinitate.
*De scimoniali cui mentaliter ostensum est
sacramentum sancte trinitatis. xxxix.*

Non est diu quod quedam scimonialis
ordinis uiri. dum in quadam
die diuina ad primam staret. et chorus
psalleret fidem athanasii: illa de
mysterio sancte trinitatis cognauit.
mente excessit. In quo excessu tanta
ei sunt reuelata de illa summa et eter
na trinitate: ut suo confessori illa.
sive modum eiusdem uisionis expli
care non posset. Ecce sic copiose dominus
uisioni uire condiscendit. Ipse est quem
iacob in sompnis uidit in throno stantem.
Angeli uero ascendentes siue descende
tes. sunt ceteri ut dictum est ordines ci
uium celestium: descendentes nobis ap
parendo: et ascendentes se nostris uisibus
subtrahendo. Ipsi enim sunt corpus christi
et membra. *Mo.* Qua similitudi
ne. *Mo.* Similitudinem tibi dicam
satis manifestam. *Qua similitu
dine electi dicantur membra christi.*

Caput christi deus: caput
ecclesie christus. Oculi christi sunt an
geli: semper faciem patris uiden
tes. Aures eius patriarche. legem
dei audientes. Nares christi sunt pro
phete: que futura erant procul odo
rantes. Os eius apostoli: que ab ipso
uiderunt et audierunt mundo predi
cantes. Barba christi sunt iustis: for
titudinem mentis quam barba de

signat. in suis tormentis ostenden
tes. *U*bera christi sunt confessores: uer
bo et exemplo infirmos nutrentes.
Venter eius uirgines et continentis.
fructui carnis amorem castitatis
anteponentes. *D*e hys sponsa dicitur
in canticis canticorum dilecto. Ven
ter tuus eburneus. disinctus sa
phiris. Ebur quod frigidissimum est
designat castitatem: saphirus uero
qui aurei coloris est perfectionem
indiualem. *Mo.* Hys non inuoluit
premissis: precor ut singulis ordi
nibus si quas nostri subiungas uisi
ones. *Mo.* Hoc libens faciam et
hoc primo de angelis. *Novus.*

Quoniam sunt *De angelis. xli.*
Ordines angelorum. *Mo.* Flo
uem. Angeli. archangeli. uirtutes.
potestates. principatus. domina
tiones. throni. cherubim et seraphim.
Dicuntur autem angeli. id est ministri:
quia diuinam uoluntatem suggeren
do nobis ministriant. Quilibet homo
habet angelum sibi a deo deputa
tum ad custodiam. ab hora natiui
tatis usque in diem mortis: quorum
ministerium quantum sit hominibus
necessarium. quibusdam tibi pau
dam exemplis. *De uirgine que per
angelum a stimulo carnis liberata est. xlii.*

In francia uirginem quendam religi
osam et iudicam. sathanas gra
uissime per stimulum carnis cola
phisauit. Illa nesciens uirginem
in infirmitate perfici: uigiliter cum
multis lacrimis deum rogauit.
quatinus eius pietate a tam in
mundi temptatione mereretur li

berari. Cui cum quadā die oranti ā
gelus dñi apparuisset uisibiliter.
dixisset q̄ ei: uis ab hac temptacōe
liberari. et respondisset illa. uolo
dñe uolo: celestis nūcū subiuñit.
Dic uersiculū istū psalmi. Confige
timore tuo carnes meas a iudicijs
eñ tuus timor: et liberaberis. An
gelo uero recedente uel potius dispa
rente. illa uersiculū tetinuit: et mox
temptatio cessauit. **A**ltra res. **F**u
gato spū fornicationis. statim ac
cessit spiritus blasphemie: a quo
tanto fortius q̄nto periculosius.
temptabatur. Cepit enī de deo. et
fide xp̄iana. **T**unc magis q̄m prius
misericordiā dñiā inuocans: se
a tam nephanda temptatione li
berari cū lacrimis orabat. **T**unc
angelus dñi secundo ei apparens
ait. **Q**uoniam habes modo soror?
Respondit illa. **N**umquā peius do
mine. **E**t angelus. **P**utas te posse
uiuere sine temptatione? **N**ecessē ē
ut alterā istarū habeas: elige quā
uolueris. **A**d quod uirgo respondit.
Dñe si sic necesse est: eligo primā
temptationē. **L**icet enī fuerit inuē
da: humana tamen erat. **I**sta uō
quanti nūc patior. propterea dyabo
lica est. **C**ui angelus. **D**ic uersicu
lū istum. **F**eci iudiciū et iustitiā
ne tradas me calumpniantibus
me: et liberaberis. **Q**uod cū fecisset
post angelū discessum: blasphemie
sp̄s eam deseruit: et stimulū carnis
recepit. **N**o. **Q**uis tibi uidetur
angelus iste fuisse? **N**o. **E**ius
ut puto proprius: qui illā malu

it in carne tribulari. q̄m non me
reri. **T**emptatio enī custos est hū
ilitatis. et materia exerceñde uir
tutes. **V**irginibus et eis qui non
peccauerūt. inanis gloria atq̄ su
perbia importuniores esse consue
uerūt. **E**ñ sollicitate s̄a angeli sibi
cōmissorū opera bona considerēt.
ut deo illa representent: subsequēs
sermo declarabit. **De cōuerso q̄ āglm
frequēter uidit et dicendo grām p̄di**

Conuersus quidā **dic. xliii.**
De hēmenrode cuiusdā ciuitē
domus grangie magister erat: uir
bonus ac disciplinatus. **I**uxta hūc
cum erit ad opera manūū siue
ad negocia domus sue: alius qdā
conuersus simplex angelū dñi fre
quenter ambulante uidit. **Q**uod
cum retulisset dño hermāno abba
ti suo: referenti respondit. **Q**uia
uisionem retulisti: nūquam an
gelum de cetero uidebis. **Q**uod ita
factum est. **N**o. **N**on uidetur mi
hi frater iste deliquisse: si sibi di
uinitus reuelata. abbati proprio
manifestauit. **N**o. **S**atis puto q̄
non absq̄ aliqua cordis iactantia
conuersus eandem uisionem reti
lauit. **E**t quia abbas hoc conside
rauit: quod futurū erat predictū.
Est enī uir prudens et literatus:
ante conuersionē sanctorū aposto
lorū in colonia decanus. **N**o. **C**ū
quolibet homo duos angelos ha
beat ut dicit sibi deputatos. bonū.
ad suggerendū bonū. et malum.
ad suggerendū malū: quid est q̄
tam facile hominis uolūtas āgelo

malo consentit ad peccatum? Est
ne bonum in consilijs efficacior? et
ad unum inferendam ualentior?

No. Quid opetur angelus cum hominibus
sive bonis sive malis. **Et**
homo habeat angelum bonum
ad custodiam, et malum propter ex
ercitium: neuter tamen illorum uolu
tati humane unum inferre ualeat;
ut propter illius consilium uolenti
ter inclinetur ab bono, sive ob hu
ius suggestionem trahatur ad malum.
Contulit deus homini liberum arbi
trium. **Non** Quid est liberum arbitri
um? **Non** facultas uoluntatis et
rationis, qua eligitur bonum assis
tente gratia malum uero desistente
gratia. Liberum dicitur, propter uo
luntatem que libera est et sine ne
cessitate: arbitrium, propter rationem
que ea que uoluntas appetit arbi
tratur et discernit. Et licet ratio
sepe uoluntatem sequatur ad peccati
consensum: nunquam tamen approbat
malum. Quero uoluntas tam pro
na est ad peccandum: causa subest.
Habet enim dyabolus duos satelli
tes, etiam se crudeliores, quibus illa
impellitur, fomitem scilicet carnis
quem scriptura uocat tyrannum, et
mundum. Caro concupiscit: dyabolus
concupiscentia incendit: mundus incensa
ne extinguitur se obicit. Ex peccati
fomite multa oriuntur uicia: dy
abolus multa sibi assumit subsi
dia: mundus innumerabilia offert
oblectamenta. Ecce currus et equos
regis syrie: id est dyaboli: missi ad
captandum helysum, id est iustum.

Quibus uisis id est in circuitu tuo
consideratis: si clamaueris cum
ministro helisei. heu. heu. heu domine
mihi quid faciemus: uoce prophete
tica tibi respondeo. Noli timere:
plures enim nobiscum sumus quam cum
illis. **A**peri oculos tuos et uide. ha
bes intra te rationem contra carnis
fomitentem: circa te angelos contra
dyabolum: turbam contra turbam.
Ecce inquit mons plenus equo
rum, et currum igneorum: id est cus
todiam non unius sed multorum
angelorum in circuitu helisei, id est
hominis electi. Contra carnis in
centiuam: oppone uirtutes natura
les. **H**abes super hec omnia gratiam
diuinam: que mor ut menti tue
si in peccatis fueris infunditur: car
nis incentiuam restringit: dyabolum
retundit: mundi gloriam ubi mo
dum uertit. **H**oc etiam scias quod quidam
facimus sine instinctu ueriusque
angelum. **Q**ue si bona fuerint: am
plius in eis meremur: si mala, peccata
demeremur. **N**o. **S**atis de his ex
peditus sum: nunc quod residuum de
uisionibus angelicis nosti michi
manifesta. **non**. **E**x animas sibi
commissores deo represententur: ex hoc
quod sequitur poteris probare. **de**
lorox christiana quid sit angelum putam
Soror christiana et aliarum. **et**
de uoluntate sanctimonialis
in bergis. cur in superioribus memi
ni, tante fuerat perfectionis: ut ei
prius uita esset in tedio: et mors in
desiderio. **T**empe quodam quadra
gesimali cum se in proximo pascha

putaret esse mortuam. mente excedens
capta est in locum amantissimum: hanc
dubium quoniam in paradisi. In quo
uidit altare miri decoris. et ante al-
tare multe reuerentie personam:
cuius pulchritudo inestimabilis erat
minis. Quam cum interrogasset
que esset. uel cuius officii: respondit
Ego sum archangelus qui puto
animas ante deum. Et illa. Numquid
dne et animas de ordine nro prese-
ras? **E**cce inquit. Omnes in ordine
tuo bene uiuentium animas mona-
chorum uidelicet conuersorum et scilicet
malum: ego puto ante deum. Et adiecit
Non modum morieris: sed in proximo
pascha. Quod ita factum est. Nam cum
per aliquot dies egrotaret. et pene
cotidie communicaret. in agonia po-
sita uicini sibi dari petiit: cum quo
nondum plene masticato. spiritum
reddidit celo. Cum esset adhuc in p-
duto mentis excessu uenerabilis
uirgo xpiana: uidit super altari mi-
tram magni decoris pendente. Et
cum requireret de angelo quid futu-
rum esset de anima cuiusdam sacer-
dotis quem specialiter diligebat cuius
tunc recordabatur: respondit. Cum
obierit: mitra hec capiti eius iposi-
ta. ante dominum illum representabo.
No. Quem putas angelum istum
fuisse? **R**espondit. Sanctum michaeli:
qui ut dicitur auctoritas prepositus est
paradisi. Ceteris enim angelis dilige-
ntior est circa genus humanum. Unde
in danielle legitur fuisse princeps
filiorum israel. Hinc est quod suam memo-
riam in terris haberi uoluit: ut ab

hominibus de quorum salute semper sol-
licitus est agnosceretur. diligeretur
et obsequijs ueneraretur. **N**ouit
Quid si in aliquo loco sibi deputato
minis ueneratur? **R**espondit. In et mi-
nora eius beneficia experiri. ita
ut aliqui etiam presentia hinc inde
recedere uideantur. secundum testimonium
subsequentis uisionis. **De hominibus qui
uiderunt reliquias montis gudenbergh
in sinigra i stroberg. xlv.**
Eo tempore quo dominus theodericus
coloniensis archiepiscopus qui adhuc su-
per est castrum in gudenbergh edifi-
cauit: sacerdos quidam religiosus
a colonia rediens cum monti iam dic-
ti nominis propinquasset: sanctum
michaeli archangelum in specie bene
nota. de eo in uicini montem qui
strombergh dicitur in quo memo-
ria est beati petri principis apostolorum.
aliis extensis uolare conspexit. Eodem
tempore homo quidam theodericus
nomine: de uilla propinqua cum uxore
ad ecclesiam properans de predicto
monte capellam cum reliquijs quam
sepe uiderat. super strombergh per
aerem dum uidit. Immo illam uiderunt.
et usque hodie testes sunt tante uisionis.
Si michi minus credis. interroga
dominum wilhelmum sacerdotem de strom-
bergh. qui se ab illorum qui hec uident
audiuisse testatur: et dicet tibi. ha-
bebat enim et adhuc habet sanctus
archangelus in gudenbergh uel
ut alij dicunt in wundenbergh. eccle-
siam: nomen suo consecratam. Et
cum esset mons idem fortis satis.
et ad muningen prouincie beati situs

nullus tamen in eo castrū edifica-
re presumpsit: quia hoc non posse
fieri ob predictam memoriā ab in-
colis referebatur. **P**redictus uero
theodericus huiusmodi uerba non
attendens. et castrū in eo edificans:
antequā muros eius perfecisset de-
positus est. Nec miror si ab eodem
castro angelica recesserūt subsidia:
cū omnia pene edificia ex usu-
ris cuiusdā iudei quem prefatus
ceperat ep̄s sunt constructa. Cū
potenter sanctus michael elector
animas in exitu ab inimicis dese-
dat: audies in distinctione duode-
cima. **N**on solū bt̄s michael cū
ceteris celestis milicie exercitiis
fideles protegit cū moriūtur: sed e-
ciam in p̄nti ab hostibz uisibilibz.
*de militibz tēpli quos pagāi uidē nō
potuerūt dū horas dicerent. clvii.*

Non est diu q̄ sex milites tēpli
in uicina sarracenorū horā
quādam canonicam prostrati di-
cebant. Ex inopinato pagani
superuenientibz. cum illi surgere
uellent et fugere: magister eis in-
iuit ut iacerent. Mira res. Vixit
celestis ostenderet. quātū ei inḡi
fides et discipulorū obediencia pla-
ceret: angelos suos misit. a quibz
infidelū turba prostrata est: q̄dā
capti et plures occisi. Cumqz eos
quos angeli uincerāt templarij cō-
prehendissent. et illi dicerent: ubi
est exercitus quē dudū uidimus
a quo capti sumus et occisi? Respo-
derunt. Quando necesse habemus
ueniūt nobis in auxilium: qm̄ non

indigemus. reuertuntur in taler-
natula sua. **I**ntellegerant enī sc̄s
angelos illos fuisse quos ip̄i uidere
non potuerūt: qui laudantibus
deum semper assunt. Ip̄i reuera
sūt castra dei: qui iacob cū timore
reuerterē in terrā suā uenerūt in
auxiliū. Venerūt qz ei in dicit sc̄p-
tura obuiā angeli dei. Quos cum
uidisset: ait. Castra dei sunt hec. **M**iraculū
cum recitatu fuisse re-
gi philippo. in castris cū rediret de
obsidione colonte: respondit. Certe
si habuissē. legem pone. more. ego
psalmū reliquissē. et fugissē.
Hec dicta sunt de uisionibus an-
gelorum. **P**orro de uisionibus pa-
triarcharū atqz prophetarū pau-
ca dicere habeo: quia rarius sc̄s
nouī testamēti apparēt. **N**o. Que
sit causa illius raritatis: qui etiā
fuerint patriarche. qui prophete
et quare sic dicti: precor ut edisse-
ras: deinde si quas nosti uisiones
de illis subiūgas. **N**on. Quanto
breuius potero de requisitis te expe-
diam. *de patriarchis et prophetis.*

Patriarche sunt uiri. *clviii.*
iusti et gloriosi. cum quibus
locutus est deus: abraham scilicet
ysaac et iacob. et alij qm̄ plures qui
illos tempe et precedebant et seque-
bantur. **D**icuntur autem patriarche
quasi patrū principes: eo q̄ alijs
facti sint uia recte credendi et norma
bene uiuēdi. **H**orū successores exi-
terūt prophete. et ip̄i uiri magni
et inchi: qui xp̄i sacramēta ex ec-
clesie. et si qua alia futura erāt. tam

perspicue preuiderunt ac predixerunt
ac si oculis eorum corporeis fuissent ob
iecta. Unde quidam illorum dicebat.
Non faciet dominus uerbum super terram:
quod non prius reuelaret seruis suis
prophetis. **Prophete fuerunt** ysa
as. ieremias. ezechiel. daniel. et duo
decim prophete: qui etiam ea que pre
uiderunt uel predixerunt. scripto per
petuauerunt. Unde prophete dicti
sunt uidentes. uel significantius
prophete dicuntur quasi prefatores.
uel quasi protul facientes id est alo
ge. Quare autem rarius apud si
martiribus nobis appareant: causa
esse uidetur. quod respectu iam dictorum
ordinum modica et pene nulla est
illorum memoria apud ecclesiam
latinorum. **Greci uero in natalitijs**
eorum sollempnitatem: et ideo forte
sepius illis apparent. De sancto ioha
ne baptista cuius memoria celestis
est per uniuersam ecclesiam: ali
quas uisiones subiungam. Ipse enim
nouissimus prophetarum: et
plus quam propheta. Nam lex et pro
phete teste domino usque iohannem. **De**
monacho clareuallis qui sanctum iohannem bap
nista clareualle iustam diligit. xlix.
monachus quidam iuuens est etate
iohannes nomine: mirus dilector
sancti iohannis baptiste. In die siquidem
natiuitatis illius est natus: et
ob hoc a parentibus iohannes uocat.
Supra reliquos sanctos illum diligit:
et quotiens aliquid ad quoniam pertinet
psallitur. ut est canticum patris eius
zacharie. ibi uocem penitus non parcat.
Nocte quadam cum idem canticum

cum choro cantaret et uentum fuisset
ad illum uersiculum. et tu puer propheta
altissimi uocaberis. sacerdos quidam
stans in choro opposito flammam de
capite eius surgere uidit. Vocatur
enim wilhelmus. estque sacerdos religi
osus: cui multa diuinitus reuelan
tur. Qui dictis matutinis dominum sige
rum adit: et quid de fratre iohanne
uiderit exposuit. Quem statim uo
cauit prior dicens. Dic michi bone
frater iohannes. quid cogitasti in lau
dibus quam inchoatum est canticum. bene
dictus dominus deus israel. Cui ille res
pondit. Credite michi domine: ego cogi
taui si esses in celis uxor tua nunquam
trauisceret: et semper deum lauda
res cum angelis. Et prior. Quid
habuisti in corde infra istum uersicu
lum. et tu puer propheta altissimi
uocaberis. Ad quod iterum respon
dit. Ita accensus est cor meum in illa
hora ad memoriam sancti iohannis.
quem ualde diligo: ut uite me capere
possem pre gaudio. Et cognouit
prior quod flamma eadem signum fuisset
uehementissimi amoris de corde
adolescentis in celum ascendentis.
Anno preterito uisio hec a predicto
prior clareuallis priori de hemmen
rode recitata est: a quo ego didici.
De sancto iohanne eiusdem prioris dilecto

Retulit michi trice. Cap. 1.
Bona cernungardis. magistra
de insula sancti Nicolai anno pre
terito. cuiusdam sanctimonialis
bene sibi note miram dilectionem
erga predictum dominum precursorem.
Plus omnibus sanctis illum dilexit

Nec suffecit ei de illo cogitare: illum
 obsequijs et orationibus honorare: co-
 soribus illius prerogatiuas predicare:
 qui etiam ad perpetuandam illius me-
 moriam uersificaretur de eius annu-
 ciatione natiuitate et gaudio pare-
 tum. **V**ictorata siquidem fuerat: et
 ideo uersibus prosequi studuit. quid
 quid de illius sanctitate legerat. **O**es
 etiam personas seculares cum quibus
 loquebatur: monuit et rogauit:
 ut liberos suos iohannem uel zacha-
 riam nominarent: feminas uero
 elizabeth. Cumque moritura esset.
 iohannes monachus de hēmenrode
 eam uisitauit. **S**ciensque eius af-
 fectum circa sanctum iohannem. ait.
 Matertera cum fueritis defuncta. quā-
 lem missam uultis ut primū can-
 tem pro anima uera: pro defunctis
 ante sanctum iohanne baptista. **A**d quod
 illa sine omni dubitatione respo-
 dit. **D**e sancto iohanne: de sancto iohanne
 Cumque ad extrema puenisset: co-
 passa sorori sibi seruienti ait. **V**ade
 soror super solariū et quiesce mo-
 dicū. **Q**uod cum fecisset et leui sopo-
 re quiesceret: huiusmodi uocem p-
 sompnū audiuit. **Q**uid hic iaces?
Sanctus iohannes baptista inferi-
 us est cum sorore hildegunde: hoc
 illi nomen erat. **A**d quam uocem
 sanctimonialis expergefata. neg-
 lectis uestibus in camisia descen-
 dit: et iam illam exspirasse inuenit.
Circa quam tam suauissimus
 odor erat: ut non dubitaret illic
 adesse presenciam sancti iohannis.
 qui animā sue dilectricis choris

sonaret angelus. **N**arrauit michi
 et alia uisione: ista adhuc iocūdio-
 rem. quam sibi a magistra domus
 in qua uisa est dicebat esse recitata.
De duabus sanctimonialibus cōtendētib; pro
 sancto iohanne baptista atque euuangelista.

Due sanctionales **Cap. li.**
 fuere et adhuc sūt ut puto i-
 lutere monasterio dyocesis traierē-
 sis. ex quibus una specialiter dili-
 gebat sanctum iohannem baptistam:
 altera uero sanctum iohannem euuange-
 listam. **Q**ue quotiens cōueniebāt
 inter se de illorū maiestate conten-
 debant: ita ut magistra quāq; uix
 posset eas compescere. **I**lla omnia
 priuilegia dilecti sui in mediū pro-
 ponebat: cum ista sui dilecti preer-
 gatiuis ualide obuiant. **N**octe
 quadam ante matutinas sanctus
 iohannes baptista sue dilectrici in
 sompnis apparens: sic ait. **S**oror:
 noueris sanctum iohannem euuange-
 listam. me maiorem. **N**umquam
 homo castior fuit illo: mēte simi-
 et corpore uirgo. **I**p̄m xp̄c ad apol-
 tolatum elegit: ip̄m ceteris ap̄lis
 plus dilexit: ip̄m gloriam sue trans-
 figuracionis ostendit. **I**p̄c b̄ss̄i-
 mus in pectore ih̄u in cena recubu-
 it: ip̄e morienti assistit. ip̄i uirgi-
 ni xp̄c uirgo matrem uirginem
 cōmendauit. **I**p̄c ceteris euuange-
 listis altius uolans. et oculos m̄-
 tis in coram diuinitatis plenius
 defigens: euuangelium suū sic exor-
 sus est. **I**n principio erat uerbu.
Scripsit et apokalypsim: qua ni-
 hil in celestibus figuris oblatius

est. Plurima etiam pro xp̄o passus
est tormenta: flagella, feruens, ole
um, exilia. Ecce propter ista et alia
sua multa priuilegia: maior est
me et dignior. Mane ergo uoces so
corem tuam ante magistrā: et
prociens ante pedes illius pete ut
ignoscat tibi, q̄ totiens eam exacer
basti mei causa. Que ad signa ma
tutinalia expegefacta: de tā clara
uisione cogitare cepit. Dicitis uēo
matutinis, cū se altera sopori de
disset. sc̄is ioh̄anes euangelista
per uisū affuit: et sub sensu uer
borū horum suam allocutus est
dilectricem. Soror: sc̄as bt̄m ioh̄a
nem baptistam longe maiorem
esse me. Inter natos mulierū teste
xp̄o non surrexit maior illo. Ip̄e pro
pheta et plus q̄m propheta. Ab ā
gelo est ānūciatus: et a sterili ma
tre contra naturā conceptus. In e
remo sine omni peccato cōuersat.
Quod de me dici nō potest: qui lu
cris inhians, inter seculares

seculariter uiui. Saluatorem
quem in utero agnouit, inter tur
bas ad se ueniente digito demonstra
uit: et in iordane sacris manibz
baptizauit. Ip̄e oculos uidit ap̄tos:
patrem audiens in uoce: filiū ui
dens in homine: sp̄m sc̄m in specie
columbe. Tandem pro iusticia n̄r
trizatus est. Ergo me maior est.
Vnde hodie uocare debes sororem
tuam ante magistrā tuam, et
prosternere te pedibus illius: sic
q̄ tam rogare ut tibi ignoscat, q̄
totiens illam exacerbasti, me con

tenione precursori dñi preferēdo.
Mane singillatim ad magistrā
ueniūt: quid uiderint exponūt.
Tūc simul se prosternētes, et ab in
uicem ut eis iussum fuerat ueniā
postulantes: mediante matre spi
rituali reconciliate sūt: monente
illa ne de cetero de meritis sanctorū
contenderēt, que solo deo nota sūt.
No. Satis me edificat tanta in
sup̄nis ciuibz humilitas. **Mon.**
Nulla q̄ntū ex presenti uisione col
ligere poteris, in regno celozū de ma
ioritate premiorū est contentio: q̄a
illic teste ap̄lo omnis euacuatur
prelatio. Hoc tamen sc̄as q̄ sicut
diues superbi uisitant cū multa
consolatione se diligentes: ita q̄nq̄
cū inuentione et plagis se contemp
nentes. **de canonico uinense quem
sc̄s ioh̄es baptista truxit.** **iii.**

Canonici quidam erat in
ecclesia uinensi qui frequēter
cum sodalibz suis moniales in dit
kurchen solebat uisitare. Nec erat
in eadem uisitatione aliquid religi
ositas: sed leuitatis et periculum
animarū. Quociens enī cum opor
tebat intrare claustrū per monas
terii quod in honore sc̄i petri et sc̄i
ioh̄anis baptiste dedicatū est, transi
bat erecto collo: nec una quidē uice
coram altaribz caput inclinās. No
te quadam uenerabilis baptista,
in sompnis illi apparens, et toruo
vultu in eū respiciens: sic ait. Et tu
inque totiens per oratoriū meum
transiens, nūquā aliquid michi ex
hibuisti honoris: ut saltem uel una

uice ceruicem flecteres coram altari
meo. Leuansq; pedem tam ualide tru-
sit eum in uentre: ut tam ex terrore
increpationis. qm ex dolore tunsi-
onis euigilaret. Ab illa em hora cepit
infirmari: et paulatim itumescere
uentre ydropicus fieri. sicq; uadens
donec inualecente morbo inorexet.
Et si uis scire iohannes erat nomen
eius. forte ex hoc ipso scis amplius
turbabatur: q ipsa nominis eius
equiuocatio nichil memorie nichil
reuerentie cordi eius impresserat cir-
ca xpm. **Ro.** Cum maior sit pfectio
patris qm uis. quid est q sciam
dixit suas iniurias uindicant?
Mo. Voluntas comprehensorum sic
diuine uoluntati unita est: ut no
possint aliud uelle. nisi quod illum
nouerint uelle. Viatores uero pro
immanis tenentur orare: illi q diui-
ne iusticie consentire. Mercurius
martyr iulianum iam cu xpo regnans
occidit: qui in uia forte pro occisori-
bus suis xpm exorauit. **Ro.** Pla-
cet quod dicis. Sed quid est queso
q sanctus iohannes baptista quo
nullus maior est inter natos muli-
eru. tanta ludibria passus est in
morte: ut consilio adultere ad peti-
tionem saltatrix occiditur. **Mon.**
Vt nullius iusti mors abhorreretur
Adhuc em idem maximus propheta
in suis reliquis ludibria experitur.
de mercatore cui meretrix uendidit
brachium sci iohis baptiste. liij.

Non est diu q quidam mercator
terre nostre mare transiens. cu
brachium sci iohannis baptiste. in eius

hospitali uidisset. et desiderasset: in-
telligens custodem reliquarum qua-
dam procari feminam. faciensq; mi-
esse quod mulieres huiusmodi a
uiris nequeant extorquere: acce-
dens illam ait. Si feceris me habere
reliquias sci iohannis baptiste. que
sunt penes custodiam amasurum: et
tum quadraginta libras argenti
tibi tradam. Illa oblatam pecuniam
sicens: hospitalario consensum pre-
bere recusauit. donec sacrum brachii
uim obtineret. Quod statim nego-
tatori tradidit: et predictum pondus
argenti recepit. Cernis quantum ludi-
brii. Sicut olim caput sci iohannis
baptiste ab herode pro mercede salta-
trionis traditum est lasciuie puellae. et
ab illa datum matri adultere: ita hoc
tempe brachium eiusdem dati est pro
munere fornicationis. ab hospitala-
rio non minus herode malo. turpi
femine: et ab illa uenditum merca-
tori. Quod ille non terre sicut herodias
sed purpura inuoluit. adul-
terium pene terre fugit: et ad ciuita-
tem gruningen que sita est in ite-
ritu fisisie puenit: domum in ea compa-
rauit: et in quadam eius columpna
brachium occultans: ualde ditescere
cepit. Die quadam sedente eo in ta-
berna. cu ei quidam diceret. ecce ciui-
tas concrematur: et iam incendium
appropinquat domui tue: ille res-
pondit. Domui mee non timeo:
bonum ibi reliqui custodem. Surrexit
tamen et domum intrauit: in qua
dum columpnam timotam conside-
rasset. ad tabernam rediit: mirantibus

omnibus que nam esset causa tante
securitatis. Interrogatus de custode
domus sue. cui per ambages respon-
disset: et hoc ipsum conciuem notare
intellerisset: timens ne forte sibi vi-
inferret. brachium extrahens cuiusdam
incluse custodiendum commisit. Que
secretum celare nesciens. cuiusdam depo-
siti prodidit: et ille ciuibus. Qui sta-
tim reliquias tollentes. et ad ecclesi-
am deportantes: depositori cum lacrimis
sua repetenti. diutius responderunt.
Quem cum interrogassent. cui? scire
essent reliquie. se nomen nescire dix-
it: nolens eis eas prodere. Ex dolore
tamen ciuitatem deserens et paupe-
rem inuitrens: non multo post
infirmatus est grauissime. Qui
cum mori timeret. cui? essent reliquie.
et quomodo illas obtinisset: confes-
sori suo patefecit. Quod ubi comp-
tum est ciuibus. thecam argenteam
et deauratam. gemasque preciosas
ornatam. ad similitudinem brachii
fecerunt: in ea reliquias reponentes.
Ego ante hoc biennium idem brachium
vidi: et est pelle et carne uestitum
Vidi ibi et crucem parua auream
reliquis refertam. friderici impera-
toris: que predicto homini cum brachio
data fuerat. **Ad.** Cum sancto
iohanne sanctorum nemo credatur
esse maior: quid est quod nullum signum
legitur in uita sua fecisse? **Ad.**
Vt dominus ostenderet sanctitatem non
consistere in signis: sed in bona ui-
ta. Post mortem enim signis claruit
innumerabilibus et magnis. Predicta
uero ciues reliquias sancti iohannis

inuenies. retro altare fecerunt domum
culam ex tabulis satis firmam: in cuius
caminis noctibus sacerdotem dor-
mire fecerunt. Sub quo prima nocte
sic dominus conquassata est. ut non
paruum ei horrore concuteret: secunda
uero nocte dormientem excussit. in
pauimentum illum proiciens. Cumque v-
nus ex potentibus de ciuitate infirma-
retur. et theodericus ecclesie illius sac-
dos ab illo rogatus. brachium in domum
eius detulisset ac demudasset: tam
brachium quam purpuram cui fuerat in-
uolutum. reperit recenti sanguine in-
fectum. Hoc michi retulit ore suo. Sa-
cerdos ab eodem brachio modicum
carnis presciciens cum illam in ma-
nu occulte deferret. tantum sensit ar-
dorem ex eo. ac si ignitum carbonem
portaret. Multa siquidem signa
ac sanitates per easdem reliquias
in illa fuit ciuitate: meritis sancti
iohannis baptiste. **de dente molari
beati iohannis baptiste. lxx.**

Est apud nos in heylsterbach
dens molaris et magnus. eius-
dem precursoris domini tria habens cor-
nua: qui qualiter apud nos deuen-
it. et quid per illum apud nos ope-
ratus sit dominus tibi recitabo. Cumque
uastata fuisset ciuitas constantino-
politana a cruce signata. et diuersi
diuersa diripuissent: henricus mi-
les de vlune inter reliquias preciosis-
simas etiam iam dictum dentem sancti
iohannis. tulit de ecclesia sancte sophie.
Quem repatrians in terram dilexit. ut
in castro suo oratorium edificaret: ibi
eum condere uolens in altari. Quod

ci germania eius magistra in insula
 sancti Nicolai. propter affectu que
 habuit et habet erga domum nostram
 dissuasit: sed tunc persuadere
 non potuit. Qui post breue tempus
 a wernero de bo lant captus: spe
 orationum nostrarum iussit eum nobis
 transmitti. Interim ciuidam sororum
 predicti cenobii in sompnis osten
 sum est: quod quoniam cito deus ueniret ad
 locum nostrum henricum fore liberandum.
 Quod ita factum intelleximus. Nam
 prior noster per quem transmissus
 est: in flumine tamen illius beneficia
 o maximam euasit periculum. Hen
 ricus comes seynensis. habens mi
 hrem honestum. sed mente captum.
 cum eo ad nos uenit: sperans illi
 tum uirtute reliquiarum. tum bene
 ficio orationum nostrarum posse sanari.
 Qui deinde sacratissimo signatus
 et tactus: tam celerem uirtutis ef
 fectum: ut uix ad iactum ba
 liste de monasterio progrediens.
 se sanatum gratularetur. Est enim ut
 supra dixi. magnus et fortis. et ta
 tomagis ad curandas infirmita
 tes ualidus: quamotenus in masti
 candis cibis delicatis est usitatus.
 Hec dicta sunt de prophetis. De apo
 stolis uero qui ordinem propheti
 cum sequuntur tempore: aliquas ti
 bi subiungam uisiones. **No.** Prui
 michi uolo exponi quare a christo apostoli
 sub duodenario numero sint electi:
 et quare apostoli uocati. **monachi.**
 Verumque non absque magno sacra
 mento factum est. **lv.**
Sicut dicunt **De apostolis.**

euangelia. christus ascendens montem
 uocauit ad se quos uoluit: quos
 et apostolos nominauit. Apostoli
 interpretatur missus: teste christo qui
 ait. Non est apostolus maior eo qui
 misit illum. Bene autem duodecim
 sunt uocati qui alijs misteria fidei
 predicarent: quia duodenarius nu
 merus constat ex quatuor tribus.
 uel ex ter quatuor. Ad hoc ergo duo
 decim sunt electi. ut per quatuor p
 tes mundi missi fidem sancte trinita
 tis omnibus nuntiarent: et credentes
 ad unam gloriam eterne beatitudinis
 conuocarent. Duodecim apostoli
 duodecim sunt signa celi. duodecim
 menses anni. duodecim hore diei: du
 odecim stelle in corona sponse. Quis
 uero celum est. annus eternitatis
 est: lux est. corona sanctorum est. A
 postoli. duodecim sunt filii iacob. id
 est christi. duodecim fontes deserti. duode
 cim lapides in ueste pontificali. du
 odecim panes propositionis. duodecim
 lapides altaris. duodecim lapides de
 iordane sublatis. duodecim boues sub
 eunt mari. duodecim fundamenta
 celestis iherusalem. **No.** Hys ui
 luer promissis: nunc secundum ordinem
 subnectas uisiones. **No.** Tunc sancti
 apostoli per uisionem multis appare
 ant. et multa per eos miracula facit
 cotidie: de paucis tamen pauca
 tibi referam: sed quantum ad exem
 plum sufficiencia. **De sanctis**
que sancti andream repudiavit.

Consuetudo est **Capit. lvi.**
 maxime provincie nostre ma
 trones: ut tali sorte specialem sibi

apostolū eligant. In duodecim can-
delis duodecim apostolorū nomina
singula in singulis scribuntur: que a
sacerdote benedicta simul imponunt.
Accidens uero femina cui nomen p
candelam extrahit: illi plus ceteris
honoris et obsequii impendit.
In hūc modū cum quedam matro-
na sanctū andream extraxisset. et
non ei placuisset: reposita candela
aliū habere uoluit: sed iterū idem
occurrit. Quid plura? Tandē trax-
it sibi placentem. Cui cū multū
exhibuisset obsequii. per omēs dies
uite: et ad extrema pueniens esset
moritura. nō illum sed beatū andre-
am sibi assistere uidit. En inquit:
ego sum ille despectus andreas. Et
quod colligitur qd nō nūq̄m sancti
etiam ultero se ingerūt humane
deuotioni. Quātū beatus iste
apostolus se innocantibus occur-
rere ualeat: sequens narratio decla-
rat. **De pelle ursina scō andree quā
per quam mare furens sedatū est.**
Erant duo iuuenes. **Ivii.**
Iuxta ecclesiam scī andree ha-
bitantes: qui pro suis inercationibz
remotas prouincias petere solebāt.
Tempore quodam cū profecturi es-
sent in norwegiam. frater reyners
monachus noster tūc scī andree in
colonia canonicus. sicut ipse michi
retulit. quūqz solidos illis dedit: pe-
tens ut ex eis compararent pellem
ursi albam quales regio illa gīg-
nit. ad substratorū coram altari
sancti andree. Quod cū fecissent et
reuerterentur: tanta oras est in

uari tempestas. ut omnes mitte-
ret in desperationem. Hoc ideo scī
reor: ut dñs apli sui uirtutem ostē-
deret. Recordati uero predicti iuue-
nes pellis sancti andree. contra pro-
cellas intumescētes. uentos qz fre-
mentes. illam cum fide leuauerūt.
et ecce dñs meritis apli sui quan-
de mari uocauit suffragantibus.
imperauit mari et uentis: et facta
est in ipā hora tranquillitas tam
magna ut omnes qui in nauī erāt
mirarentur. Reuertentes uero colo-
niam deuarios reddiderūt: pellem
brō andree gratis offerentes. collam
non inmemores beneficii. **De hoīe p
sanctū iacobū a suspēdo liberatū.**

Quius quidam de tranetto. **Iviii.**
inferior. cum filio suo ad scī
iacobū profectus est. Accidit si bene
memini ut in quodam loco hospes
eius nescio quid perderet: et suspiti-
onem de eo habens furtū illi coram
iudice ciuitatis imponeret. Quo
negante et dicente. deus nouit et
sanctus iacobus testis est me nūq̄m
fuisse furem neqz furti sociū. iudex
uerbis non credidit: sed suspendi
sententia innocentem dampnauit.
Videns filius patrem dampnatū
nec aliquid ei prodesse fratru testi-
monia: flens et euulans dixit ad
iudicem. **Rogo uos dñe quatenus
intuitu dei et sancti iacobi me suspē-
datis: patre meo dimisso. Ego em
nouū innocentia illius. Cui** flentibz
et instantia tandem iudex motus.
patrem absoluit: filiūqz suspendit.
Pater uero tristis nimis cū socijs

processit. et limina bñ iacobi uisitās
ip̄q; pro anima filij supplicans. post
qm̄ ad locum suspensionis redijt. ait
fratribz. **Ece fratres filius meus.** p̄
cor ut paululū subsistat. donec illū
deponam et sepeham. Audita uoce
patris filius respondit. **Beneuenias**
pater. adhuc enī uiuo. Depositus ab
eo et interrogatus que nam esset cau
sa tanti miraculi. ait. **Sanctus ia**
cobus apl̄s ab ea hora qua huc pa
tibus appensus sum. usq; nūc ma
nibz suis sustentauit me. **Nō** esuriui
non sitiui. nichil doloris sensi. nec
umq̄m melius michi fuit omnibz
diebz uite mee. **Statimq;** pariter ad
beatum properantes apl̄m. filius
ut uotū suū solueret. pater ut grās
rependeret. nicolumes reuersi sunt
in ciuitatem traiectensem. Et est idē
miraculū in eadem ciuitate. sicut
nobis retulit wilhelmus monach⁹
noster. ibidem canonicus. ualde cele
bre atq; notissimū. **Nō.** Stupenda
sunt que dicis. **Nō.** Referam tibi
aliud miraculū de sancto thoma a
postolo. meo uiditio maius isto.
de gerardo milite quē dyabolus de eccā
sa thome i india transtulit in terrā
n̄ uilla que dicitur suam. hic.
hollenbach. miles quidam habitauit
nomine gerardus. Hui⁹ nepotes
adhuc uiuūt. et uix aliquis in eadē
reperitur uilla quem lateat miracu
lum quod de illo dicturus sum. **Hic**
sanctum thomā apl̄m tam ardētē
diligebat. tam specialiter pre ceteris
sanctis honorabat. ut nulli paup̄i
in illius nomine petenti elemosinā

negaret. Multa preterea priuata
seruita. ut sūt orationes. ieiunia.
et missarū celebrationes. illi impē
dere consuevit. **Die** quadā deo per
mittente. om̄i bonorū inimicus dy
abolus ante ostiū militis pulsans
sub forma et habitu peregrini. in
nomine s̄a thome apl̄i hospitū pe
tiuit. **Quo** sub omni festinatione
intromisso. cum esset frigus et ille
se algere simularet. gerardus capā
suam furtatā bonā satis. qua se
tegeret iens cubitū transmisit. Ma
ne uero cum is qui peregrinus uide
batur non appareret. et capia que
sita nō fuisset inuēta. ux̄or marito
trata ait. **Sepe** ab huiusmodi trā
mis illusus estis. et adhuc a sup̄st̄i
onibz utis non cessatis. **Cui** ille aio
tranquillo respondit. **Noli** turba
ri. bene restituet nobis hoc dāpnū
sanctus thomas. **Hec** egit dyabolus
ut militem per dāpnū capie ad
īpatientā prouocaret. et apostoli
dilectionē in eius corde extinguere.
Sed militi cessit ad gloriā. quod
dyabolus preparauerat ad ruinā.
et inde amplius ille est attentus. vñ
de ille confusus est ac compunctus.
Nam paruo emenso tempore gear
dus limina bñ thome apostoli adi
re uolens. cū esset in propectu po
situs. circulū aureū in oculis uisus
in duas partes diuidens eas q; cū
illa cōiūgens unā illi dedit. et alte
ram sibi reseruauit dicens. **Huc**
signo credere debes. **Rogo** etiam ut
quinq; annis reditū meū exspectes.
quibus expletis nūbas aū uolueris.

Et promisit ei. Qui uia uadens lon-
gissima: tandem cum magnis expensis
maximisque laboribus peruenit ad ci-
uitatem sancti thome apostoli. In qua
a quibus officiosissime est saluta-
tus: et cum tanta caritate susceptus.
ac si uirum illoque esset eisque notissi-
mus. Graciam eandem ascribens
beato apostolo. oratorium eius intrauit et
orauit: se. uxorem. et omnia ad se p-
tinentia illi commendans. Post hec
termini sui remittens. et in eode-
die quinquagesimam completam conside-
rans: ingemuit et ait. Heu modo
uxor mea uiro alteri nubet. Impe-
dierat deus iter eius. propter hoc
quod sequitur. Qui cum tristis cir-
cumspiceret: uidit predictum demo-
nem in cappa sua deambulantem.
Et ait demon. Cognoscis me ger-
harde? Non inquit te cognosco:
sed cappam. Respondit ille. Ego sum
qui in nomine apostoli thome hospi-
tium a te petiui: et cappam tibi ab-
stuli: pro qua et ualde punitus sum.
Et adiecit. Ego sum dyabolus: et
preceptum est michi ut antequam ho-
mines cubitum uadant. in domum tuam te
transferam: eo quod uxor tua alteri ui-
ro nupsit: et iam in nuptiis cum
illo sedeat. Tollensque eum. in pre-
dici ab india in theutonia: ab ortu
solis in eius occasum transiit:
et circa crepusculum in curia propria
illum sine lesione deposuit. Qui
domum suam sicut barbarus intras.
cum uxorem propriam cum sponso
suo uidisset comedente. propius
accessit: eaque inspiciente partem

oculi in caput intrens abcessit. **Quo-**
ubi illa uidit mox extraxit: et par-
tem sibi dimissam adiungens. cogno-
uit eum suum esse maritum. Statim
exiens in amplexus eius ruit. ui-
rum suum gerardum illum esse procla-
mans: sponso ualedicens. Quem
tamen gerardus illa nocte pro ho-
nestate secum retinuit. Ecce tam in
hoc quam in predicto miraculo satis
perpenditur: quantum beati apostoli
diligentes se diligant atque glorificent.
Mo. Non miror si diligentes se dili-
gant. cum supradictum sit de sancto andrea
a. quod etiam se contempnenti femine
ad diligendum ingesserit. **Mo.** Sicut
supra ostensum est de sancto iohanne bap-
tista. sicut apostoli diligentibus se pre-
miu impendunt: ita suos contemp-
tores quandoque puniunt. **Non.** Da
exemplum. **Non.** Prius de sancto
bartholomeo apostolo premitte unum
miraculum: deinde hoc quod petis sub
iugam exemplum. **De dente sancti
bartholomei de quo sanguis exiit
in monte sancti dum diceretur. lx.**
saluatoris iuxta aquas granti. rup-
inclusa quedam defuncta est: que
inter suas reliquias etiam dentem
habuit sancti bartholomei apostoli. Is-
tam sciuisset sacerdos qui ei missas
celebrabat. eumque postulasset. et
illa non annuisset: recessum minaba-
tur. nisi saltem mediam partem ei do-
naret. Illa uero dentem multum dili-
gens. et sacerdote carere nolens. ut
diuideretur consensit: licet iurissi-
me. **Mira res.** Mox enim ut sacerdos
cultellum denti superposuit: ac si

denique sanctus pateretur. guttatim
de illo sanguis erupit. Quo uiso sa-
cerdos territus est; dentem q̄ incluse
dimisit integrū. Ego uero eundem
dentem anno preterito uidi apud
sancti moniales in porcello. Ex q̄nc̄
ap̄li contempnētes se puniant; ecce
exemplū. *De femina que b̄t̄m iudā
apostolum contempnit. Iei.*

Matrona quedam specialem
ap̄lū habere uolens. cū eo mo-
do quo supradictū est de scō andrea
per candelam b̄t̄m iudā ut puto ex-
traxisset; traxit retro cistam candelā
cū nomine iactauit. Volebat enim
habere unū de nominatis ap̄lis; ut
est sanctus iohānes euāgelista siue
b̄t̄s iacobus. Cui nocte in sompnis
apparens. dure satis corripuit; conq̄-
rens se ab ea contempnū et post al-
tam indignē proiectū. Nec sic qui-
euit; donec uerbis addite sūt plage
Integro eī anno lecto paralitica de-
cubuit. *Noni* Licet sic per sortes ap̄los
eligere. *Mo* Sorte mathias ap̄lus
legitur electus. Non tamē ideo est elec-
tus ut alijs anteponeretur; sed ut p̄-
eum duodenarius n̄s p̄ iudā dimi-
mutus suppleretur. Puto tamē ab
eadem electione huiusmodi sortes
descendisse. Audiuī colome quedam
litteratū sacerdotē. palam in ecclesia
reprobare tales electiones. Omnes
inquit ap̄li eque sunt sc̄i; et uidetur
omnes a nobis eque honorandi. Ex
si alicui illorū specialis honor est ex-
hibendus; b̄t̄o petro per quē regio
nr̄a cōuersa est ad fidem. illi iudico
esse impendendū. Ip̄m specialem

ap̄lū nobis xp̄s destinauit. Beato
uero heribertus et successor eius pere-
grinus colonienses archiepiscopi in
ciuitate colonia omib; ap̄lis vnā
ecclesiam cōuentualem condiderūt;
in quibus omnib; simul equalis ho-
nor idemq; seruiciū exhiberetur. Qui
tum mereantur in ecclesia eadē xp̄o
eiusq; ap̄lis digne seruientes; ex
modico quod sequitur poteris per-
pendere. *De brachitis eccl̄e sc̄orum
ap̄lorum cui domus inter flāmas
seruata est. Iei.*

Quod incendiu seruatū est. Iei.
Nullud maximū quod erat sub
adolpho archiep̄o magnā partem
ciuitatis coloniensis consumpsisset;
mulier quedā que ecclesie sanctorū
ap̄lorū pro sua mercede beaxare cō-
sueuerat. domū ligneam prope po-
sitam habebat. Cui cū incendiū ex-
uicinis domib; propinquasset; filia
eius uasa et suppellectilem efferre ce-
pit. Quod ubi mater comperit; re-
stitit dicens. Noli filia noli; sed oīa
refer in domū. Sicq; clausa domo
mater spem habens in sanctis apo-
stolis ecclesiam eorū adyt; sicq; ora-
uit. Sancti ap̄li si v̄mquā digne uo-
bis fideliterq; seruui; custodite do-
mū meam et uasa nr̄a. Mira fides
femine; mira et uirtus ap̄lorum.
Qui propriā ecclesiam ex parte co-
cremari pmiserūt; brachitis sue
domū in medijs flāmis positam.
non sine maxima admiratione
multorū illesam seruare curauē-
runt. *No*. Valde honorandi sūt
ap̄li; per quos mūdus iste uidua
bitur. *Mo*. Verba hec reuocant

nudi ad memoriam. cuius cuiusdā
dictum siue factum: relatione dignū.

**De karolo dūe colonienſe qui lapides
ad fundamēta eccl̃e scōr aplōrū emitt.**

Nicolaus burgenſis quidam **lxiii.**
erat homo diues et potens karolus
nomine: pater dñi karoli abbatis
qñq; uilariensis. Hic cum audisset.
quia apli iudicaturi essent: cogna-
uit mita se dicens. Peccatū graue
est: et lapides anchorare ualde sūt
ponderosi. **Enam igitur lapides**
tales. ad futura fabricam sancto
cū aplōrum. ut cū in die iudicij opa
mea bona nec non et mala posita
fuerint in statera: apli qui iudices
erūt lapides istos lana opera mea
bona continētū imitent: et mox p
ponderabit. Erit igitur nauim la
pibus plenā: quos per currus
portari et iuxta aplōrū eccl̃am de
pomi fecit. Quem cum canonici in
terrogassent quid sibi uellet per la
pides illos. respondit. Aliqua dierū
renouāda est ecclesia ista: et tunc
erūt uobis necessary. Non multo
post cum ecclesia extenderetur: oc
casione ut puto eorūdem lapidum
in fundamēto positi sunt. Hec de
aplōrū uisionibz dicta sunt. Nunc
aliqua tibi dicam de martiribus.

Ro. Quid faciat martires. qñ
martires dicantur. uel quot sūt
genera martiry: prius michi di-
cas. **Mon.** Faciles horū solutio est.

De martiribus. Capl. lxiii.

Causa non pena facit m̃res.
Duo enī latrones xp̃o affiri
sunt hinc inde: unus martir effect⁹

est propter uirtutē confessionis. al-
teri pena sua inicitū fuit eterne dāp-
nationis. **Martires enī grece. testes**
dicuntur latine: eo q̃ pro testimoio
fidei occisi sunt. Sunt autē quatuor
genera martiry. Quidam occisi sūt
propter solam innocentia. ut abel:
ali propter iusticia. ut prophete. et
iohannes baptista: ali propter zelū
legis. ut septem fratres machabei:
ali propter fidem xp̃i. ut apostoli
eorūq; successores: et hī anthomo
masice dicūtur martires id est testes
quia sanguinis sui effusione fidei
xp̃i subscripserūt. Ro. Attendū
sancti cū a nobis uenerātur. **Ro.**
Etiam. Adhuc enī p diuersas uisio-
nes suas man festant mortalibus
reliquias: ut uenerantibz illas debi-
tores fiant. **De reuelacōe martiris**

Quando m̃i. Capl. lxv.
Renouata est ecclesia bonēsis.
quorūdam m̃m corpora ex sacra
legione thebeorū illic reperta sunt.
Et quibus cū vñ corpus integrū
et preterea pars alterius martiris
nobis data fuisset. quidā adoleſcēt
talīs de eo uisio ostensa est. Videbat
sibi in sompnis stare iuxta scriniū
earūdem reliquiarū. Cui cū quidā
diceret. nosti quid in isto scrinio cō-
tineatur. et monachus respōderet.
etiam corpus martiris ñri: ille
subiūxit. **Fallers: nam uir vnus**
et diuinius in eo iacent. Quid ul
q̃ ad illud tempus omnes nos la
tiur. Tante enī uirtutis sūt eadem
sacrata ossa: ut aqua superflua.
uarijs infirmitatibz sit in edela.

Maxime tamen sanat tumores ac inflaciones. Quocirca fidelibus in periculis succurrant: visio subsequens declarat.
De sanctis ante alkazer in acie uictis per quos christiani adepti sunt uictoriam.

Anno gratie millesimo .lxxvi. ducentesimo decimo septimo. cruce signati ex tota alemannia ac frisia cum trecentis fere nauibus circa idus iulij intrauerunt portum ultris bone. In quo dum per aliquot dies morarentur. plures naues illic expectantes: ad petitionem seueri episcopi iam dicte ciuitatis. et quoniam eborensis. nec non et templariorum. atque hospitalariorum. castrum sarracenorum nomine alkazer id est omnium carcer obsederunt. Sexta uero feria post natiuitatem beate marie uirginis genitricis dei. congregati sunt contra eos quatuor sarracenorum reges. habentes in exercitu suo ad centum milia pugnatorum. Quibus christiani numero minores. sed fide maiores: sanctum iacobum beatissimum vincentium regionis illius patronum et alios si quos poterant sanctos innocentes: hostibus occurrerunt. In primo uero congressu unus regum cecidit. interfectorum uero erat numerus: plurimi captiuati sunt. Qui cum per exercitum ducerentur: querebant a christianis signa uictorum: asserentes candidissimam aciem cruces rubras in pectore gerentes: suorum multitudinem in fugam conuertisse. Insurgens et galeas quas per mare contra christianos conduxerant: celestis illius uisionis terrore sunt fugate. Quod

peregrini audientes gratias agerunt christo: qui martirum suorum auxilia eis destinare dignatus est de celis. Hec michi relata sunt ab hijs qui certamine interfuerunt: et ex ore sarracenorum que dicta sunt audierunt. *No* Est ne peccatum cum martirum reliquias in ad exquisita nature? *No*. Peccatum est si gestantes illas non excusauerit necessitas. Si non abhorrent fetorem nature: sed culpe. *De reliquijs nostris quod bernardus in latere stimulauerunt.*

Bernardus .Cap. lxxvi. Monachus noster tempore quodam ante conuersionem nescio quomodo iuratus. reliquias beatorum martirum iohannis et pauli. in capsula ad latus portabat. Quem cum carnis incentiua ad delectationem mouerent. sancti mentes quia motus illicitos restringere non conaretur. per capsellam latus eius dure satis tueri ceperunt. Quod cum ille non aduerteret. et motibus libidinosus quiesceret. etiam tensiones cessarent: per horas aliquas cum item titillationes surgerent. renouate sunt et punctiones: ac si sancti suum baculum uoce prophetica increparent dicentes. Mundare qui fers uasa domini. Vasa domini sunt corpora sanctorum. Hinc est quod achimelech sacerdoti cum hesitaret pueris dauid dare panem sanctum: dauid respondit. Et quidem si de mulieribus agitur continemus nos ab heri et in diuersis quoniam egrediebamur: et fuerunt uasa id est corpora puerorum sancta id est munda a concubitu. Et sicut michi reuult pueri

bernardus. mor ut notare cepit pe-
nam. inquam potuit cōpescuit
culpam: ex hoc discens qd sās plater
non solum mūdicia mentiū. sed et
corpōrū. **Novit** Quid sentis de pre-
dicatoribus illis qui tantū propter
questū reliquias sanctorū circūferūt:
multos qd decipiūt. **Mo.** Qd sancti
ad taliū trufas indignētur: dicam
tibi quid monachus quidam de bru-
wylre michi recitauit. **De dante scī
nicolai in brumwylre. Cap. lxxviii.**

Quando ecclesiam suā
monachi iam dicti cenobii
ampliare disposuerūt: per quosdā
sacerdotes seculares in lingua poten-
tes. et ad emūgendam pecuniā effi-
caces. dentem patroni sui bñ Nic-
colai pontificis. ad diuersas transmi-
serūt prouincias. Erat em̄ cristallo
inclusus. Die quadam cū predica-
tores conductici inhoneste se gerē-
do uas tantarū reliquiarū circum-
ferrent. cristallus crepuit: ac si illorū
blasphemias pontifex reuerendissi-
mus sustinere non posset. Quo mi-
raculo uiso dentem retulerūt: neq; ad
tale opus ultra eum de monasterio
efferrī passi sunt. Ego rupturā eius-
dem cristalli uidi. **Nov.** Quid est qd
quidam martires aly maiora signa
faciūt post mortem: Est ne hoc ex a-
liqua eminētia sanctitatis. **Mo.**
Sicut superius dixi. miracula non
sunt de substantia meriti: sed signa
sanctitatis. Quidam scī in uita sua
multa signa faciūt: et post mortē
quiescūt. Aly exōuerso. quia nulla
sanctitatis sue mūdicia in mūdo detē-

post mortem miraculis clarescunt.
**Quare bis thomas cantuariensis pl⁹
ceteris scīs miribz miraculis choruscet**

Beatus uero thomas **Cap. lxxix.**
episcopus cantuariensis. qui
nostris temporibz pro ecclesie liberta-
te usq; ad mortem dimicauit: mul-
tis miraculis in suis persecutionibz
choruscavit. satisq; de illo post omi-
onem disputatū est. Quidam dixe-
runt eum dampnatū ut regni pro-
ditorem: alij martirem uti ecclesie
defensorem. Eadem questio pacifius
inter magistros uentilata est. Nā
magister coegerus iurauit illū dig-
nū fuisse morte. et si nō tali: bñ uiri
constantiā uiduans contumaciā.
Contra magister petrus cantor iu-
rauit eum esse martirē deo dignū:
utpote pro libertate ecclesie truci-
datum. Quorū questionem ep̄c soluit:
cum multis et magnis illū signis
glorificauit. Non ideo tamen ap̄ls
sive aly magnis martiribz ī meri-
tis preferendus est: qui tanta et tā
crebra miracula post mortem fecit
se non leguntur. Simile habes de scō
annone coloniensi archiep̄o. Cui cū
post mortem multi detraherent. di-
centes eum fuisse ecclesiarū demēbra-
torem: et ciuū suorū execratorem.
dñs deus in translatione illius qñte
sanctitatis esset signis plurimis ostē-
dit. **Mo.** Probabile est quod dicitis:
sed aliud est quod memorer. Sepe
contingit ut pro reliquijs sanctorū
alie res habeantur: et pro ueris falsa
uenerentur. Videntur tibi huiusmo-
di ueneratores peccare an mereri.

Mo. Meo iudicio ignorantia in talibus excusat culpam: pietas meretur gratiam. Hoc uerū esse certū est: quia quāq; dñs per fallas reliquias ad honorem sanctorū quibus ascribitur, et fide honorantibus illas miracula operatur. Verbi causa. **De freno p quod multa fiebāt miracula cū et de**

Miles quidā mris ēē putaret. **lxx.** **Prædictum mrem bñm thomā cantuariensem acutissime diligēs.** si aliquid de illius posset habere reliquias attinguatq; inuestigauit. Hoc cum audisset quidam dolosus sacerdos in cuius domo hospitalitatur: ait illi. Ego frenū quo diu usus est beatus thomas penes me habeo: et sepe uirtutes eius expertus sum. Quod miles audiens et ita esse putans, sacerdoti pecuniā postulata letus obtulit: et frenū cum multa deuotione recepit. Deus uero cui nichil est impossibile fidem militis remunerare uolens: ad honore suū martiris multa per idem frenū facere dignatus est miracula. Quod miles considerans in honore mris ecclesiam condidit: loco reliquiarū frenū sacerdotis pessimi in ea reponens. Hic sit finis de uisionibus martirū: quia compendio uti uolens ad ordinē festino confessorū. **No.** Qui sunt confessores, et quare sic dicti michi edicto: postea uisiones subiūgas. **De confessoribus.**

Ad ordinē **Monachus. lxxi.** confessorū pertinent pontifices, abbates, clerici, monachi, nec non et laici religiosi xpīn uitā

et ore confitentes: et sine sanguis sui effusione ad eum quem confessi sunt migrantes. Tempe persecutionis omnes xpīam confessores dicti sunt, xpīn in suis tribulationibus corde et ore confitentes: maxime tñ hī qui pro illo passi sunt. Qui postea antonomasice dicti sunt mres: et nomen confessorū specificatum est maxime ad sacerdotes dñi, peccatorū confessiones recipientes: quibus data est a dño potestas ligandi atq; soluendi. **Nov.** Qui tibi uidentur maiores martires an confessores?

Mo. Questio hec soluenda est scdm excessus et excrescentia. Licet ordo martirū ordinē confessorū præcellat dignitate: quidam tamen confessores quibusdam martiribus merito longe sunt superiores. Vnde sancta ecclesia canit. Plus currit in certamine confessor iste sustinēs: qm martir ictum sufferens mucrone fundens sanguinem. Ecce exemplum. Certum est ordinē episcoporum digniorem esse ordinē abbatū: actamen quidam abbates regales quibusdam episcopis gloria et honore maiores sunt. **Nov.** Consensio **Mo.** Quanta sit in uisionibus beatorū confessorū consolatio: paucis sub exēplis tibi explicabo. **De conuerso cui sōs nycolaus apparuit in choro.**

Et quidam apud. **lxxii.** nos conuersus cui nomen prodere non licet, uir bone conuersationis: et sanctū nycolaū specialiter diligens. Iste sicut ab eius ore audiuit: in quadam sollempnitate

infra matutinas. iam dictū confesso-
rem pontificalibus indutū in choro
stare conspexit. De cuius uisione
que magne fuit reuerentie. tantū
gaudij cor eius concepit: ut sibi alti-
tudine duorū pedum a terra suspē-
sus uideretur. Non solum hic beatis-
simus pontifex perfectiorū uisita-
tor: sed et miserorū in summis neces-
sitatibz esse dmo scitur liberator.

De fine que idem confessor a patibulo

N liberauit. *Ixxiii.*
Non dū duo anni sūt elapsi. q̄
in uilla quadam iuxta coloniā
sicut imper illic audiui cū preterire.
Ioco furis quidā deprehensus est.
Verum reus esset uel innocens. mi-
chi dici non potuit. Quem cū mor-
ti adiudicatū. et laqueo collo eius
incto in patibulo appendissent: il-
le nullū dolorem sustinens cū iam
mortuus estimaretur: clara uoce
clamauit. *Iuuanū laborastis. non
poteritis me strangulare: sanctus
episcopus dñs meus nycolaus mi-
chi assistit. En uideo illum. Quod
multi audientes. et ita esse expime-
to cognoscentes: putantes eum in-
nocentem. ob honorem s̄i nycolai
depositū abire pmissit. Qui bre-
uiter ad memoriam sui liberatoris
currens. gratias egit: se a suspendio
illius meritis absolutū proclamās.
Mo. Audiuī ab infanzia q̄ s̄is
nycolaus omnes episcopos miseri-
cordia precellat. *Mo.* Tante pieta-
tis est et misericordie: ut et malos
a morte sicut dictū est sepe liberet.
et bonos morti desideret. Illos ut*

emendentur: istos ut eterna b̄tudinē
fruantur. Reuera dissolui et esse cū
xp̄o: multo melius est. Et beati sūt
mortui qui in dño moriūtur. *De a-
dam mōcho que s̄s nycolaus cū s̄o
p̄uiano ab infirmitate sanauerūt. Ixxiii.*

Adam monachus de lucka cui⁹
in superioribz memini: in qua-
dam cōuentuali ecclesia saxonie. q̄
lucka dicitur scolas frequentauit.
Cumq̄ in cimiterio multi lateres
essent repositi ad fabricam oratorij.
ip̄e sicut puer vnū ex eis tulit: et in
eo sculpere cepit. Quod cū magister
eius uidisset: terruit eum dicens.
Depone laterē quia excommunicat⁹
es. Ad quod uerbū puer territus: ce-
pit mori infirmari. Cumq̄ inuale-
te morbo ad extrema deuenisset. et iā
moriituro data fuisset candela in ma-
nu: duos pontifices b̄m nycolaum
et s̄m paternianū prefate ecclesie
patronū. coram se stare uidit et ag-
nouit. Stabant autē in habitu pō-
ntificali: et in claritate magna. Durū
q̄ ad s̄m paternianū b̄s nycolaus.
Vis ut tollamus puerū istū nobiscū.
Respondit ille. Non. quia in alio ordi-
ne morietur. Sicq̄ disparuerūt. Eade
hora puer conualescens surrexit: et
magistro eius qui presens fuerat tūc
temporis miraculū diuulgante. in
ecclesia est compulsatū. et ad honore
tantorū pontificū. Te deum lauda-
mus decantatū. Hec michi ab eodem
adam sup̄ relata sunt. *De puero qui
lione cū s̄s nycolaus morte p̄dixit.*

In uilla que leighunge. *Ixxv.*
uocatur et circa duo miliaria

distat a colonia. ante hoc septennium contigit quod dicturus sum. Puer quidam simplex cuiusdam matrone illic pecora pascit. Hic beatus Nicolaum in tantum diligebat: ut singulis diebus modicam panis sui in honore illius pauperibus erogaret. Orationibus etiam assidue misericordiam eius interpellabat. Cuius deuotionis obsequis beatus pontifex delectatus: die quidam ei in agro apparens in forma et habitu uenerandi senis. ait. Puer bone. muna gregem ad domum. Cui cum ille responderet. domine adhuc nimis est mane: si hoc facerem domina mea increparet me: subiunxit scilicet. Fac quod dixi: quia hodie ante solis occubitu morieris. Ad quod puer territus. cum interrogaret eum. domine quis es: respondit ille. Ego sum Nicolaus episcopus quem semper exorasti: et cui puandiola tua diuina consueuisti: modo ueni remunerare te. Vade ergo ad hospitium tuum. et accipe corpus domini et prepara te: quia hodie ut dixi morieris. Sicque disparuit. Cumque puer cum omnibus reuersus fuisset. et domina eius interrogasset. quare tam matutine uenisset: respondit. Necessitas compulit me: quia ante noctem moriturus sum. Et illa. Deliras. Reduc ergo gregem ad pastum: quia non morieris. Qui statim in lectum suum se reclinans: cum sacerdotem petuisset. et ille uenisset: ait ei matrona. Timeo puerum istum aliquid fantasie uidisse: inuestigate ab eo diligenter quid uiderit. quid habeat: uel que

taliter loquatur. Quod cum fecisset sacerdos: puer ei retulit uisionem per ordinem. De cuius manibus cum communicasset: hora predicta exspirauit. Ecce in his duobus pueris poteris cognoscere pietatem sancti pontificis. Scolarem consilio sancti paternam distulit spe uite melioris: pastorem hunc fidelem seruum duxit ad pascua eterne uiriditatis. **Ad** Quia sanctus Nicolaus crebrius ceteris pontificibus in ecclesiis tam in sculpturis quam in picturis representatur: uellem si esse posset aliquem uidere ymaginem facie illius simillimam per quam memoria eius mentem tenacius imprimeretur. **Mon** Ostendam tibi quoddam miraculum operis preconam. que ab eo qui sanctum Nicolaum in carne uidit fertur formata: et ad illius similitudinem depicta. **De tabula sancti Nicholai apud porcetum. lxxvi.**

In porceto monasterio quod iuxta aquisgram situm est. tabula cubitalis est. ymaginem beati pontificis Nicholai ab umbilico et sursum se representans: quam beatus gregorius regis grecie filius et cenobii eiusdem primus abbas atque fundator. illuc aduerit. Dicitur eadem fuisse preconam quam barbarus sicut in miraculis sancti Nicholai legitur tulit. et ad custodiam sui theloni posuit: cuius occasione ad fidem conuersus est cum sua perdidisset. et cetera ymagine eadem recepit. Plurime per eam uirtutes facte sunt. marime in pregnantibus. Tempe quodam

cum ad domū cuiusdam matrone honeste in partu laborantis fuisset de-
portata. et contra eam ad parietem
suspensa: ea hora qua partū edidit.
ne parientem quasi attenderet cūc-
tis qui aderant intuentibus tabula
se uertit. **Est** autem eiusdem ymagi-
nis facies oblonga et excelsa: multe
grauitatis et reuerentie. in fronte
caluities: capilli tam capitis quam
barbe candidi et caniciei. Super uero
monachis cedentibus sanctimonialibus
ceditis inī cum tabula locum rece-
perunt. **No** Satis me edificat hu-
milis bti huius confessoris: qui se
superius cibati gloriatur in pane
pauperis pastoris. **Mon** Quis ma-
ior xp̄o qui in iudicio dicturus est. e-
surui et dedistis michi manducare.
Nullus. Quantū uero xp̄o eiusq;
beatis confessoribus elemosina pla-
ceat. uel qm̄ ualenter huius qui fatiūt
illam in periculis succurrat: ex se-
quenti uisione demonstrabitur. **de**
uisione ioh̄is cui firmati s̄c̄s martinus
et s̄c̄s godehardus succurrerūt. lxx

Magister iohannes decanus vii.
aquensis cum scolaris esset.
tam grauius tempore quodam in-
firmatus est: ut confessus et iuratus.
nichil ei nisi mors siqueresse ui-
deretur. Cui cum materia rapta es-
set in cerebrum. solus iacens in excel-
sum uenit: uiditq; homines sibi ig-
notos intrare: qui lances quas ma-
nibus portabant cum lignis breui-
bus et quadratis ante ipsum pone-
bant. Stantibus eis ex una parte
lectuli: contemplatus est introire

tres nictos confessores. sanctū uideli-
cet martinū tironēsem episcopū. et
sanctum godehardū ep̄m hildensē
mensē. b̄m q; berwardū: qui eum
ex parte altera circumsteterunt. In
quorū aspectu puer iohannes vni i-
ponitur lana: et ligna loco ponderis
altere. Cumq; eleuata statera: inue-
tus esset eger minus habens predicti
confessores puerū paruulū et mendi-
cum simi eius imposuerūt: qui simi
lancem aduersam mori suspendentes
lignis grauiiores apparuerūt. Sta-
timq; iohannes qui michi uisionem
hanc retulit in sudorem erumpens.
et christi fecit. et de eadem infirmi-
tate citius conualuit. **Mon** Quid
scolaris egrotantis ponderatio. uel
quid pueri pauperis significet ad-
iectio: penitus ignoro. **Mon** Puer
idem ualde pauper erat et despectus.
cui tantū misertus est iohannes
ut ei ex panem frequenter daret et
matti commendaret. Homines bar-
baros qui eum in lance appendebat
demonēs fuisse suspicor. qui semper
morientibus se ingerunt: ligna. pu-
eri peccata. Que quia meritis eius
grauiora uidebantur: s̄c̄i cōfessores
quos sepius interpellauerat. elemo-
sinariū eius lana iunxerūt: cuius
beneficio adiutus est. **Ex** uero uita
humana qm̄q; propter elemosinas
morti subtrahatur: habes exemplū
in uita s̄c̄i ioh̄anis eleymon de petro
theolonario. pene in consimili casu
et uisione. **Hinc** est q; nabuchodono-
sor regi dum se in uisione uidisset sub
figura arboris ab angelo esse presci-

rendum: daniel consuluit. ut pecunia elemosinis redimeret. Quod uero ob peccata etiam ante tempus quam uita hominis prescideretur: idem daniel testis est. Cumque halthazar predicti regis filius. cum uxoribus et concubinis in uasis templi domini contumaciter deum irritaret: uidit contra se articulos manus scribentis in pariete. tria hec uerba. mane. chetel. phares. Quam scripturam sic daniel regi interpretatus est. Mane id est ante tempus diminuerunt deus regnum tuum: et compleuit illud. Chetel. appensum est in statera et inuentum est minus habens de iustitia. Phares diuisio. Et quia peccata preponderauerunt. eadem nocte occisus est: et diuisum est regnum eius mediis et perlis. **Mo.** Placet quod dicis. **Mo.**

Tres prefati pontifices: aliorum trium episcoporum uisionem michi ad memoriam reuocant relatu dignam. **de gerhardo abbate clareuallus cum sancto eucharis non sonis appa-**

Bone memorie fuit. **lxxviii** Dominus gerardus abbas clareuallus qui nostris temporibus fuit. cum tempe quodam uisitandi gratia pergeret ad hementrode. et apud religiosos fratres sancti Matthei hospitaretur. eadem nocte dictis matutinis ecclesie cryptam solus intrauit: et ad sepulchra sanctorum Eucharis. ualerii. atque materii. qui treuerorum primi erant episcopi. et marium regionum apostoli. deuote satis orauit. Marime tamen petiuit sibi reuelari diuinitus. utrum

magis expediret in officio abbacie manere. uel illam resignare. Cui gloriosi illi tres presules in multo splendore simul apparetes dixerunt. **Frater.** nequaquam officium tuum resignes: quia in breui cum palma martyri ad nos puenies. Sicque disparuerunt. Mane cum esset profecturus prepositus sancti Symeonis eum ut secum in creditu hospitari dignaretur rogauit: quod et promissit. Cumque completa uisitatione rediret treuerim. de promissione eum satis penituit: uolens iterum orare ubi prius. quendam neglecta in prima uisitatione. sperans sibi de nouo esse reuelanda. **Adi.** Que fuerunt illa? **Adi.** Vbi anima sancti materii fuisset infra illos triginta dies quibus sepultus fuerat. Quid plura? Promissi sui memor in domo prepositi se recepit. et sicut ipse procurauerat in ipsa nocte solito maturius surgens et matutinas decantans. monachis relictis et conuerso assumpto ad ecclesiam sancti eucharis perrexit: cryptam intrauit et orauit. ubi sub forma prioris uisionis prefatos pontifices uidere meruit. Ad quem sanctus eucharis. **Noni** ad quid ueneris. **Eccce** materius: interroga eum. **Adi** cum fecisset: respondit ille. Anima mea per illos triginta dies fuit in paradiso: et quia sciebat se ad corpus esse reuersurum. mercede sibi in celestibus preparata frui non potuit. Mane ergo in officio tuo: quia per palmam martyri cito nobis so-

habere. Quod ita factum est, nam
a quodam misero propter zelum or-
ditus latenter interfertus est. De
beatus pontifex adiūtur. Existe-
re me in paradiso: nichil actum est
in mūdo quod non uiderim. Vides
quanta sit potentia electe anime
a corpore exire. Si tanta uidit in
terre paradiso: quanta putas
uidet quando fruitur deo. **No** No
ambigo quin omnia tunc sciat et
uideat. Si sanctus benedictus ad-
huc existens corruptibilis et bene-
ficio unitus anime celos penetran-
tis totum mūduū uidit sub vno ra-
dio solis ante oculos suos collectū:
non mirū si anima deo unita con-
templatur omnia. **Mon** Bene-
sentis: et hic de confessoribus sit finis.
De uisionibus uero quarūdam uir-
ginū aliqua tibi referam: prius
tamen de ipso ordine uirginali te
excediam. **De uirginibus.**

Capitulum lxxix.
Quirinalis ut angelis compa-
retur: quia qui nō nubunt neque im-
bentur erūt sicut angeli dei. Hinc
est q̄ in tabernaculo federis tertio
operimento quod erat de pellibus
cubricatis. quartū fuerat super-
positū de pellibus iacinctinis. **P**
pelles rubricatas designatur mar-
tirū: quod est consummatio omni
uirtutū. Per iacinctinas q̄ aerei
sunt coloris uirginitas. que ut q̄-
dam dicūt supra omnē uirtutem
est: et angelicam redolet conuersa-
tionem. Virgines sequūtur agnū
quocumq̄ ierit utroq̄ pede: id est

integritate mentis et corporis. **No.**
Ergo uirgines continentibus et cō-
iugatis maiores sunt? **No.** Maio-
res sunt si compares statū ad statū:
quia dignior est ordo uirginū. qm̄
ordo cōiugatorū. Atamen in ordine
cōiugatorū. uiduarū. multi sunt
multis uirginibus in merito mul-
to maiores: quia penes carnis in-
tegritatem que uirtus non est. qm̄
etiam infideles habent meritū nō
consistit: sed penes caritatem. **Es**
ergo audeat aliquas uirgines etiā
sanctissimas. patriarchis. prophe-
tis et apostolis. qui cōiugati erāt
pene omnes. anteferre? **Non.** **Q**
ergo est q̄ sancti tantū cōmen-
dant uirginitatem? **No.** Ut os-
tendant quantū deo placeat casti-
tas. Hec in uirginibus uocatur uir-
ginitas siue continentia uirginalis.
in coniugibus pudicitia cōi-
galis. In uiduis continentia uidua-
lis. Unde de eodem semine quod de
manu seminatōis cecidit in terram
bonā. aliud fecit fructū tricesimū:
aliud sexagesimū: aliud centesimū.
Primus debetur cōiugatis. secundus
uiduis. tertius uirginibus. Et est se-
pe in primo tricesimus maior cen-
tesimo: et hoc propter intentionē
caritatis. Hinc est q̄ beatā mariā
magdalēnā ecclesia in letantibus an-
teposuit uirginibus: ne illis inferior
uideatur. Noueris tamen melius
esse continere qm̄ nubere: quia
xp̄s qui sapientissimus est uirgi-
nitatem elegit: et studiū seruā-
de uirginitatis pro xp̄o. caritatis

uirtutem plurimū incendit. Quā
sint iocunde quā salutare uisiones
sanctarū uirginū: sequētia declara-
bunt. *De theoderico epō luonia qui
brām mariā magdalenā uidit et
scām margaretā uirginibz assistere
uidit dum eas uelaret. Capl. lxxx.*

Uenerabilis theodericus episcopus
de luonia cuius supra memi.
cum tempore quodā sanctimonā-
les consecraret: sanctam mariam
magdalenam uidit assistere uni-
monachorū uidit: brām uero mar-
garetam uirginibus. Inter stātes
deambulabant. uocatas presenta-
bant: coronas et uelamina compo-
nebant. Erat enī tali uisione digni?
utpote uir bonus et religiosus. *De
monacho quem scā maria magda-
lena sanauit per tactum. Capl.*

In uilario domo ordinis *lxxxi.*
uiri et dyocesis leodiensis. monach⁹
quidam est arnoldus nomine: uir
laudabilis. et magnū habens ze-
lum circa ordinis disciplinam. Hic
cum ex nimia abstinentia iutamū
stomachū suū infrigidasset. ut uir
aliquos cibos reciperet. immo recep-
ta mor reiceret: tempore quodam
ad tantū deuenerat defectum. ut
lecto decumbens mortem minaret.
Cui brā maria magdalena nocte
apparens uisibiliter. pectore disco-
operto. contra locum stomachi ma-
nū misit ac delinuit. Qui ex sacre
manus tactu adeo confortatus
est: ut mane surgens sanus. non
abq; magna fratrum ammiratione
chorum mirant. *De abbata m*

houene cui⁹ oculos sancta luthildis

Recorde uic dñe *curauit. lxxxii.*
gertrudis abbatisse de houene
que satis mirabiliter per uisionem
cuiusdā sacre uirginis sicut ipa mi-
chi retulit sanata est. Hec cum pene
per dimidiū annū uehementi do-
lore oculorū cruciaretur. sanctā
luthildem uirginē cuius memoria
in eodem cenobio celebris est. studu-
it inuocare: meritis eius sperans
adiuari. Quodam mane i lecto
suo pene ceca iacens et uigilans:
iam dictam uirginē in ueste candi-
da coram se stare conspexit. Cuius
oculos cum tam ueste qm manu-
ter sisset. continuo clare uidit: et
omnis dolor illa recedente recessit.
De ymagine scē katherine ibidem.

In eiusdem sacre *Capl. lxxxiii.*
uirginis altari scilicet luthildis.
pro ornatu ymago gloriose uirgis
et uiris katherine lignea et sculpta
decenter stare consuevit. Die quadā
matrona quedam honesta aleydis
nomine uxor uirici militis de guze-
ne. coram illa cū pedissequa sua ad
orationē stetit. Erat autem ipa yma-
go per negligentia ut puto sic posi-
ta: ut pene uultū totaliter haberet
ad parietem. Que dum se multum
morose in oculis iam dictarū femi-
narū uerteret: clamauit famula.
Videte dñā uidete: qualiter ymago
hec regit se. Respondit illa. Et ego
uideo. Videtur hoc qm et alie mul-
eres illic stantes. Vix ānis explet⁹
est: ex quo contigit hec uisio mira-
culosa. *No. Quia hui⁹ sacratissē*

uirginis katherine ossa oleū stillare non cessant: certum est illam multū esse suauem ac misericordem. **Mo.** Virtutū earundē inditiū emanās ex ossibz eius est oleum. **De osse sctē katherine quod oleum stillauit**

Retulit nobis dñs **Lxxviii.** Henricus abbas de Samemū. qđ de osse eius dñi nobis de eodem particulam frangeret. gutta olei erupit. Quam ne sup̄ terram caderet: iux̄ retinuit. Sed quid dicam de gutta: cū eius sacra tumba sicut hī qui in instanti de syna uenerūt testantur. oleo sit repleta. Viderūt enī caput eius cū capillis et ossibus natāre ī oleo. De quo cum a monachis loci diuersa uascula sacri liquoris recipe rent: tam nobis qm̄ ceteris religio sis reuerentes eadem pro benedicti one diuiserūt. **Mo.** Vellem nunc aliquas de nr̄is uirginibz. scilicet: vnde cum milibus audire uisiones: qđ nos ad ampliorē illarū meritarēt uenerationē. **Mo.** Referam tibi qđ dam que habentibus earū reliqui as terrori sint si circa illas fuerint negligentes: consolacioni autem si habitas uenerentur. **De sacris uirginibz que de turingia coloniā in folocdesrode sūt reuerse.** **Lxxv.** domo sedm̄is alsteriensis que ī turingia sita est. abbas quidam ante annos paucos defunctus est: qđ circa sanctarū reliquias satis extiterat deuotus. Unde et dñs huiusmodi ei uisionē ostendere dignatus est. nocte quadam in sompnis coloniā in ecclesiam sanctarū uirginū se

transpositū uidit: ubi extra eius septa iuxta quēdam murū tria uirginū corpora sepulta intellexit. quarum nomina sunt theumata et cleumata et scutia. Ador coloniam perges et locum reuelatū ex cunctis idcirco cognoscens. abbatissam adiit: uisū exposuit: et ut sibi querere liceret quas uiderat petiuit et obtinuit. Ostensus est ei quidam nomine ulricus: cui consuetudo erat earundē sacrarū martirū corpora effodere. Conductus uero ab abbate. cū in loco denominato diuis reperisset sarcofagos. et uno aperto inter ossa sacra pectinē pulcherrimū uidisset concupuit et tulit: eumqđ crotete sue inmisit. in sinū prorexit. A quo cū impediretur in fodiendo eum extraxit: super fossam illum ponēs in loco emineti. Superueniens qđā ex sororibus tam ciuitate quam sanctitate pectinis delectata: secrete tulit et abiit. Corporibus uero effos sis et in scrinio decenter compositis. cū mane abbas cum eis proficisci proposuisset: eadem nocte in forma et habitu uirginali illi in sompnis apparentes dixerūt. Tecū ne non possumus. Quibz cū respondiisset. quare dilectissime dñe. subiūxit una. Quia pectinē meū perdidi. quē michi mater mea dedit cū de patria mea egrededer. Et ille. Quis habet illū dñā mea. Respondit. Quādo ulricus sepulchrū meū aperuit: uidisset eum: crotete sue imposuit cum qua abscondit illū in sinu suo. Quem cū extractum sup̄ marginē

fosse posuisset: superueniens quidam
sanctimonialis fridericus nomine
furata est illum. Mane ad abbatem
sancti ueniens ait. **Q**uod est nomen
hominis, qui uirgines has effodit?
Respondit illa **U**lricus. **E**t adiecit.
Est hic aliqua domina que uocetur fride-
ricus? **R**espondente ea etiam: subie-
cit. **P**eto: ut uterque uocetur. **Q**uod
cum factum esset: ait ulricus. **Q**uando
corpora sacra effodisti: pertinere ibi
inuenisti: cetera que supra dicta sunt
adiungens. **R**espondente illo domine uerum
est: conuersus ad fridericum dixit. **A**
uos domina tulisti illum. **Q**uia confite-
re: subiungit. **R**ogo ut restituatis pec-
tinem: quia sine illo metu ire tenuit.
Quem cum celerius retulisset, et ab
abbate in scrinio positus fuisset: ad
monasterium suum illas duxit: in quo
cum multa gloria sunt suscepte, et
in loco honesto locatæ. **I**n magna ibi
fuerant ueneratione: sed hoc quoniam diu
uixit abbas ille cui se reuelauerat.
Tempore scismatis quod erat inter
octonem et philippum reges romanorum.
cum diuersa bella occuparent turrim-
am: timore illorum eadem sacra corpora
cum ceteris reliquiis et ornamentis
deportata sunt super quamdam testu-
dinem, locum secretum satis. **P**ace terre
reddita, cum singula loca suis resta-
tuerentur, scrinium cum uirginibus
neglectum est in iam dicta testudine.
Unde indignantes, duabus uicibus
thetam suam terribiliter contulerunt:
ita ut ab omnibus posset audiri. **H**is
etiam sacriste in sompnis apparue-
runt: dicentes, quod recedere uellent de

loco in quo ita haberentur contemptui.
Que cum non proficerent neque con-
cussionibus neque reuelationibus: in
quadam nocte sollempni infra ma-
tutinas ante gradum presbiterii sta-
tes, et in habitu decentissimo omnibus
apparentes: primum inclinauerunt uer-
sus altare, deinde more eorum qui in
uia sunt dirigendi se uerentes: ab-
bati et omnibus inclinantes, per quod-
dam ostium quod pene super clausum
erat exierunt. **Q**uas licet omnes ui-
dissent: estimabant tamen singuli
se illas singulariter uidisse. **D**ictis
matutinis unus monachorum ducto
seorsum abbate confessus est se ante
gradum hora et modo predicto tres spe-
ciosissimas uidisse uirgines. **C**ui cum
respondisset, et ego uidi: uenerunt
alii, et responsum est eis simile. **C**um
deprehendisset quod ab omnibus uise fu-
issent: cepit ab omnibus questionari quod
nam essent uel que causa foret illius
uisionis. **C**ui cum diuersi diuersa res-
ponderent: ait unus diuinitus ut
puto inspiratus. **P**uto eas fuisse sa-
cras illas uirgines: que de colonia
nobis allate tanto tempore supra
testudinem talem a nobis neglecte sunt.
Statim accedentes ad scrinium cum nichil
in eo reperissent: territi abbatem mi-
serunt coloniam ut illas reduceret. **V**e-
niens uero colonia cum abbate
et conuentui rem per ordinem reuocasset:
atque easdem uirgines in locis unde
sublate fuerant, reperissent: abbati
ut sibi restituerentur supplicanti, to-
tus conuentus respondit. **B**enue-
niunt nobis dilectissime domicelle nostre.

benemerant. Certe, ex quo uobiscum
esse noluerunt, non eas illuc remitte-
mus. Datumque est ei caput cuiusdam
alterius uirginis: cui quo tristes re-
pedant. Adhuc puto eandem frideri-
ne uiuere: et uir aliqua soror est in
eadem ecclesia quam tam iocunda la-
teat historia. *De duabus uirginibz xi^m
que per reuelacione sunt inuente et*

S nobis donate. *Lxxvi.*
Sunt apud nos de eodem sacro
collegio due sacre uirgines, etiam p
reuelacione inuente. Dña eufemia
abbatissa que ante annos paucos
defuncta est, cum adhuc puella esset i
scolis, due ei uirgines in sompniis ap-
paruerunt: que sub extrema parte dor-
mitoris quod cellario continuū erat
se indigne iacere conueste sunt. Illa
sicut puella uisū ut uisum reputans:
tacuit. Postea cum esset adulta, se-
cundo ei in loco eodem sub forma ex-
habitu speciosissimarū uirginū an-
gulotenus apparuerunt. Quasi dice-
rent. Exire de loco isto non possumus:
nisi per te. Tunc memor prime uisi-
onis: eam que potior uidebatur in-
terrogauit dicens. Quod est nomen
tuum? Respondit illa. Anathasia. Ab
illo tempe eufemia iportune conue-
tui cepit suggerere, quatinus cellari-
um usque in finē dormitoris exfunderet:
dicens sine ambiguitate duas ibi uir-
gines esse reperiendas. Pollicebatur
etiam q̄ tres solidos communibz expē-
sis super adderet. Acqueuit tandem
conuētus: et sicut michi retulit ren-
boto conuersus noster cui idem opus
fuerat commissum, cū terra tota fuisset

ciecta in presencia predictae sanctimo-
nialis: sub fundamēto muri sacra
illa duo corpora sunt reperta. Quā
illa prius q̄m abbatissa fieret nobis
transmisit: et celebrata est de eis eo-
dem die missa sollempniter i cōuētū.

No Non putabam hactenus tam
efficaces esse uisiones nocturnas. *Mo.*

Sepe per ardentia luminaria corpa
eorum ostendūtur: nec tamē eadem
luminaria ut aiūt quis uidere po-
test nisi corpore sit uirgo. Multa de
huiusmodi uisionibus contradi-
prior loci sancte marie dicere con-
suevit: que causa breuitatis omitto.

No Placet ne sacris illis uirginibz
q̄ sic earū corpa per diuersas promi-
nas diuiduntur. *Mo* Ad hoc etiā se
ostendere dignantur: ut in multis
locis earum memoria habeatur.

*De uiatore qui earū reliquias mira-
culose obtinuit. Lxxvii.*

Homo quidam religiosus de
ordine uiatorū, cum apud quā-
dam matronā turycensem hospita-
retur: conuestus est illi q̄ decē ānis
laborasset pro reliquiis sanctarum
vndecim uirginū, nec aliquid
tamen ex eis posset obtinere. Cuius
ad hoc cū auxiliū implorasset: illa
homini compassa ecclesiam earum
adiit: sororibus pro eo preces porri-
gere uolens. Cumq̄ ad tumbam v-
nius uirginis oraret: genu lapidi
superposito qui maximus erat appo-
nens, temptauit, quod tamen fieri
posse non sperauit. Mira pietas sa-
crarū martirū. *Mo* ut imbecillis
femina lapidem pressit modicū illi

cessit: adeo ut ea que intus erant uideret.
Que dum nullū adesse conspiceret;
 manu inmissa quantum uoluit de ossibus
 tulit dans uiatori. **S**tatinq; lapide
 qui uix a sex uiris absq; instrumentis
 moueri poterat. eadem qua prius fa-
 cilitate reuoluto; gratias agens scīs
 uirginib; leta rediit ad sua. **S**cōrum
 anime licet semper uultū contēplen-
 tur diuinū. habent tamen respectū
 ad corpora sua. et cum uiderint nos
 deuotos circa illa multū in hoc delec-
 tantur. **de comiso quē una scārū uir-**
gini in sompnis osculabatur. lxxxviii.

Conuersus quidam de ordine
 uirō; cum ex eadem sonetate qdā
 uirginū capita ad monasteriū suū
 deferret. ex deuotione ea cum uino
 lauit: lota deosculans. **E**adem nocte
 puella ualde speciosa in sompnis ei-
 dem apparuit conuerso; eumq; com-
 plexans ait. **H**eri quando caput me-
 um lauisti tam amicebiliter me
 deosculatus es; ego tibi modo uicem
 rependam. **I**lle professionē suam cō-
 siderans. ut osculū puelle uitaret ca-
 put retraxit: sic q; ex eodem motu
 euigilauit. **Q**ui statim intellexit
 uisionem. **N**o Cum in stratis et or-
 tis ciuitatis colonte bīarū viderim
 nullū uirginū passim ossa reperiri
 tur: uidetur michi uix posse fieri qū
 sepe aliena ossa eis admisceantur.
No **S**etulit michi monachus quidā
 de ueteri monte in quo amplius qm
 mille dicuntur esse corpora earūdem;
 q; nullas falsas inter se patiuntur
 reliquias. **de osse equino quod de cap-**
reliquis miraculose proiectum est.

Tempore quodam. **lxxxix.**
 Cū plurima illuc allata fuisset
 corpora; monachi lauerūt illa. Cūq;
 eadem posuissent super sedes capli.
 pannis nuidis substratis et siccate-
 tur; fetor intollerabilis quasi ex eis
 exalans omī nares infect. **T**imens
 dñs gozwinus abbas fetore eundē
 ex aliquo dyaboli ludibrio fuisse cre-
 atum. ut per eum deuotionē fratru
 erga reliquias martirū extingueret;
 assumptis scōi sacerdotibus. uestes
 sacras induit: cum quib; circa ostiū
 capli stans sic ait. **A**diuro te imūde
 spiritus per eum qui uenturus est
 iudicare uiuos et mortuos et scīn-
 per ignē: ut si aliquid tui operis est
 in hoc fetore manifestetur et amichi-
 letur: desq; honorem deo et sanctis
 hys. **S**ilra res. **V**ix uerba compleue-
 rat: et ecce os grande equinū amictis
 uidentibus de medio reliquiarum
 eriliens. extra caplīm quasi turbine
 impulsū proiectū est. **C**ū quo et oīs
 fetor extractus est. **T**unc omnes grās
 deo egerūt: qui et dyabolū in suo ope
 confudit. et sanctos suos glorificauit
 quia oīde tunc suauissimis aduenit
Hec te de uirginib; audisse sufficiat
Seceram tibi adhuc unā uisionem
 mirificam. a uirgine uisam: que
 supradictis ordinib; equaliter con-
 ueniat: et uirginū uisiones condu-
 dat. **De puella que ad ymnū. De deū-**
chorū psallencū in reb; transferri

Narrauit michi uidit. **xc.**
 Super sacerdos quidam de
 Caronia. in quodam monasterio
 cuius nomen michi exprimere non

potuit. puellam fuisse paruulam: que tantū festiuis noctibus uigilijs sollempnibus interesse pmittebatur: et eisdem nondū expletis ire dormitum compellebatur. In quadam festiuitate cum magistra in teras ut puto nocturno uirginē sequulis ad exundū impelleret, et illa remitteret nec proficeret: tristis quidem exiit sed uicta chorū remanens residua uoluit peraudire. Cumq; inceps fuisset ymnus. te deum laudamus celos uidit aperiri: et in ipsos chorū cantantibus subleuari. Quādo uentū est ad locum illū. tibi omēs angeli. et cetā. uidit uniuersos ordines angelorū et singulorū ordinū angelos singulos demissis capitibus flexisque genibus manibus extensis deum adorare: simul omnes proclamantibus. sanctus. sanctus. scūs dñs deus sabaoth: qui trinitatem personarū in unitate essentie confitebantur. Simile fecerūt apostoli ad illum locum. te gloriosus aplōrum chorus. Et cum chorus incepsisset. te prophetarū laudabilis numerus: omnes patriarche et prophete predicto modo adorabāt. Venerūt et martires in suis distinctionibus: et in proximo uersiculo te martirū candidatus laudat exercitus. in laudem erūpentes in arietati procidebant. Idem de confessoribus uidit. atq; uirginibus. Cūq; extremus ymni uersiculus id est in te dñe speraui. decantaretur: chorus ad terram descendit: et celum se clausit. Puella omnia hec uidens

et suspiciens: se tanto bono defraudatam oculis proprijs conquesta est. Cumq; ubertim fleret et mane sororibus causam suscitantibus uisū dicere nollet. magistra eam aggressa est. Cui respondit. Deus uobis ignoscat q' tantā michi graciā hac nocte subtraxistis: et recitauit ei uisionem. Cui illa. Noli flere bona filia: nūquā de cetero te exire cōpellā. **Mo.** Mirifica sunt que recitas. **Mo.** Vis nūc audire octauo loco ex hys aliqua que uisu auditu et gustu pcepta sunt. nec tamen predictis ordinibus propter distantiam inseri poterūt. **Mo.** Volo ac desidero. **Mo.** Sicut in capite huius distinctionis premissum est scalam ceteri per quā humane uisioni sancti condescenderent: cuius duo latera duo dñi gñā uisionū. corporale et spirituale. Octo etiam inserui scandalia. supremū attribuens epō: reliquos sex. sex ordinibus sanctorū: de quibus sufficienter dictum est. In octauo autē gradu diuersarum rerū uisiones locabo: primo tamen eam que uisa est de loco nrō. **De hys que herimānus abbas uidit de loco nostro. xci.**

Oui anteqm conuentus noster de hēmemode emissus fuisset. dñs herimānus nūc abbas loci scē marie tunc simplex monachus in hēmemode. nocte quadam p uisū ante gradū presbiterij sibi stare iudebatur: et datus est ei in manus crucifixus ut fieri solet in emissionē aliquis conuictus. Stabant et circa eum uiri candidati. Vidit etiam i

choro fluuiū limpidissimū: qui per
utroq; chorū fluebat et in eo nauim.
Quam conuolvens cum tam isquidil
simus esset cuius enis ut nauis in
utram columpnarū impegisset. nisi
per themonem eius industria fuisset
anexa: non stetit donec ueniret ad
locum quēdam infirmitatis nostro
proximū. **V**enerūt et cum eo supra
dicti utri candidati. **T**unc ossa arida
humana cum capitib; ex omni pte
mirabili quadā uirtute a deforis ul
tra murū cadebant. **E**rant enī ut
ezechielis uisionis recordor multa
ualde. **S**tante cōuentu inter montē
strombergh et iam dictum locum
saluator qui inter eos stare uisus est
unū ex monachis dure satis retraxit
aliū modestius amouēs seorsum sta
tuit. **S**ecretales fuit uisio. **Ro.** Que
est illius interpretatio? **Mo.** Deus
illi preostendit que futura erant de
loco nrō: tunc quidem obscura: modo
plana ualde. **D**ns philippus colomen
sis archiepiscopus sciens ordinē uigere in
hēmenrode. et de illo limpidissimo
fluente ariditatem sue dyocesis irri
gare desiderans. de eadem domo cōue
tium sibi dari petiuit et obtinuit. **E**
lecti sunt ex monachis duodecim. et
predictus hermannus in abbatem eis
ordinatus est. **Q**ui ante gradū pres
biterij ut longe ante preuiderat cru
cem suscipiens. cum eis per nauigiū
uenit in montem strombergh. **I**n q̄
tribus annis cōmorati descenderūt
in uallē que nūc dicitur uallis sa
petri: illic muro de quo supradictū
est se claudentes. **O**ssa illa arida de

signant homines seculares spiritu
alis gratie immunes: qui in ualle cō
uersi sunt ad uitam religiosam. **F**lu
uius qui per oratoriū cum impetu
fluebat. significat domus eiusdem
religionem. **Q**ue clara est per puri
tatem traditionū: et impetiuosa y
feruorem obseruationū. **E**t nauim
a columpna auertit: sine causa nō
fuit. **N**am cū conuētus super p̄fatu
uenisset montem. et multa eis neces
saria deessent: quidam remuiscētes
edificiorū et aliorū multorū que di
miserant. et murmurantes redire
uellent: dñs hermannus abbas cū
semel ac secundo de perseverantia e
os monuisset nec profecisset. quasi
per themonē nauem a columpna
submouens ait. **C**essate stare: nullū
uestri reuertetur. **E**go autē themo
nem abieci. **I**s autem quem dure re
traxit xp̄c. cum alijs quidem fuerat
scriptus et nominatus: sed subsequē
tis importuna petitione submotus?
Ip̄e est iohannes sacerdos: quē dñs
modeste extrahens. seorsum stare fe
cit. **C**um cōuentu emissus cum con
uentu non stetit: quia per licentiā
extortam remissus est. **H**ec est uisi
onis interpretatio: scđm q̄ ab ip̄o
didici abbate hermanno. **Ro.** Archy
hic ut uideo actum est miru diuino
Mo. Nauigantibus eis in remō sicut
adhuc omnes qui ex eis uiuūt testes
sunt: uiderūt supra se in celo circulū
lucidū. et septem in eo soles. **Ro.**
Quid per circulū: uel quid per sep
tem soles uidetur tibi intelligendū?
Mo. Per circulū eundem intelligo

eternitatem spiritus sancti: per septem soles. septem eius dona. quibus bono exemplo eiusdem congregationis prouincia erat illuminanda.

de rudolpho q' illotis manibus tenuit tantum gere aspersum. xxii.

Quidam quidam conuersus qui cum eodem conventu missus est. rudolphus nomine. uir bonus ac religiosus: cum die quadam de priuata ueniens illotis manibus oratoriū in m' intraret. et ex ordine se aspergere teneretur: intra suas cogitationes dicere cepit. Aqua hec sancta est et benedicta: nec deest ut manibus inmundis te illa aspergas. Cui mor in aere uox clare respondit. Quod ego inmundum tu non potes polluere. Et cognouit ibi magis deo displicere inmundicias cordis quam corporis. In anime puritate deus delectatur. *de monacho q' animam suam uidit in specie infantis. xxiii.*

Monacho quidam deus ostendere uolens anime sue puritatem. in excessum mentis illū adduxit. In quo excessu puerū pulcherrimū intra sua uiscera contemplatus est. Ad se autem reuersus. intellexit eundem fuisse animā suam: dei munere ab omni labe criminū mundatam. Puer enim a puericia dictus est. *Ido.* Puto quod non sit tantū si homo multis consolationes suas manifestet. *Ido.* Per multos labores et temptaciones et hoc secrete diuine consolationes adipiscuntur: et facillime manifestate subtrahuntur. Verumque uerū esse singulis tibi ostendam exemplis. *De cōmuni q' propter defectū vni-*

pi. tantum mirifice cōsolata est. xxiiii.

Quoniam nuper hoc anno scilicet in quadam domo sanctimonialiū ordinis n'ri. a celleraria per totum cōuentū pi. tantum id est quia frigida diuidentur: nescio quo casu una ex eis neglecta est. Non tamen arbitror actum casu. sed diuino nutu. ut dei gloria manifestaretur in illa. *Pau-* cissime autem defectum illū sustinens. imo neglectam se gratulans: cum deo gratias referret. sumus ille abbas inuisibilem ei pi. tantum misit. cuius inenarrabili dulcedine sic repletum est os eius. fauces uiscera et uenter: ut nunquā aliquid tale in uita sua sentiret. Dulcedo hec corporalis erat. Porro in mente et in anima dulcedine spirituali deus tā copiose uisitauit eam: ut diceret abbati n'ro q' omnibus diebus uite sue pi. tantum omnibus carere uellet. diuino modo in consimili dulcedine et hoc una tantū uice sibi liceret deliari. *Pro-* qua idem abbas noster. ad eius petitionem pro gratiarū actione p'mū te deum laudamus. singulis nobis inuēit. *Ido.* Si deus sic excellenter tantillū remunerat in p'senti uita: non ambigo quin magnas tribulationes mirifice remuneret in futura. *Ido.* Et facile huiusmodi consolationes in p'ntia p'dant: ecce exemplū. *de cōuerso qui dicendo p'didit grā: dicit' cōfessam. xxv.*

Qonuersus quidam in hēmentote cum in oracōibus suis mellifluam accepisset diuinitus dulcedinē. et ob hoc sepe labores suos negliget:

magister suus crebro eum arguit dicens. **F**rater. certis temporibus est orandū; et certis temporibus laborandū. Ille sicut homo simplex ut increpantē placaret respondit. **O** magister si sciretis causam non michi imputaretis. **R**ogo ut detis michi osculum. **P**utabat enim quod in pressione labiorum eandem sentire posset dulcedinem. **C**ui mox ut osculum dedit ille. gratiam irremediabiliter perdidit iste. **S**imile pene habes supra capitulo. quadragesimo secundo de conuerso qui angelum sepe uidit. et dicendo gratiam perdidit. **C**ausas uero subtractionis gratiae in presenti. plures esse alibi tibi assignaui. **Q**uidam tamen licet aliis sibi diuinitus ostensa crebro referant; non ab hoc gratiam perdidit sicut supradictum est de herico conuerso de hermenrode. **De uiatore**

prophetici spiritus qui apparuit herico conuerso.

Hericus idem cum . **xcvi.**
grangie que hanc uocatur pre-
esset. et die quadam in maio segetes
curtis orationes suas ruminando
solitarius circuebat. hominem quendam
sub arbore pino salicet que illic in agro
singulariter sita est. contra se stare con-
spexit. **E**rat enim decentis stature. ca-
pillis canis. barba prolixa. tunica
habens talarem et clausam. scapu-
lare uero latum ultra genua longum.
eratque vultus eius angelicus. **Q**uem
cum propius accedens salutasset dicens
benedicite frater; respondit ille. dominus. **E**t
adiunxit. **Q**uomodo placet tibi ordo tuus
frater. **C**onuerso respondente bene. me-
rum adiecit. **B**ene tibi placere debet;
quia nulla uita tante perfectionis est

in ecclesia dei. **C**uius aspectus cum multa
conuerso moueret reuerentiam; uolens
conuersus aliquam ei dare occasionem
petendi aliquid. ait. **C**ur sic nudis in-
ceditis pedibus. **R**espondente illo. talis
est consuetudo nostra. subiunxit. **P**otuit
michi liceat uobis dare calceos; et no-
biscum hodie prauideatis. **E**t recusa-
uit utrimque dicens. **M**odicus abis
michi sufficit et locus meus. **C**umque
aliqua secretius simul tractassent:
is qui uiator uidebatur conuerso ali-
um diem ad eundem locum presert.
A quo modicum disticens in plano loco
uisum comparuit. **Q**uo uiso hericus
expanit; festinansque ad claustrum
priori suo hermano nunc abbati in
loco sancte marie que dicta sunt uel ges-
ta per ordinem recitauit. **C**ui ille. **C**ui-
tus esto frater. quia non omne uerum
est quod uerum apparet. **M**ox ut enim
uideris ex remoto signabis te; et cum
propinquaueris ei iterum euidente
signabis te. dicesque benedicite. **Q**uod
cum fecisset; subiunxit ille dicens. **I**us-
te facis signando te; quia non omne
uerum est quod uerum apparet.
Necque hoc quoniam habes a te; sed prior tu-
us te docuit. **E**go inquit illum diligo.
eo quod religiosus sit et amator discipli-
ne; et quia cotidie orat pro omni
ecclesia et ordine. **Q**uod et uerum est.
Mentionem etiam habuit domini custodia-
ri abbatis claustrum. et domini herici ab-
batis uiri; in illo aliqua corripens; et
in isto plura commendans. **E**t recitauit
ei omnia more helyzei que in clauis cum
priori suo sive aliis fuerat locutus.
Postea cum idem conuersus die quadam

dicto completorio aliquid obtinere
interetur a deo. uenit et lacrimis
et non profecisset: ille curia clausa
ostioq; firmato diligenter oratori.
ad eum intrauit increpans eum et
dicens. *Stolide.* "putas q; ut possis
aliquid extorquere a deo." Si nō esset
tibi modo paritū propter priorē
tuū: forte amentiam incurrisses.
Nocte quadam cum idem henricus
defuncto aliquo in ecclesiam depor-
tato sedisset ante altare infirmorū.
uator de quo dicere non possū utri
angelus an homo ei apparens. sig-
nauit ubi prior esset. Cui cum ille
resignasset. in infirmitorio est: sig-
no respondit. Ego noui hoc bene est
ibi. Inclinansq; coram altari: recedens
et ante illa tria altaria que sunt in
abside simile faciens: chorū mona-
chorū intrauit et non comparuit.
Sepe illum testabatur se uidisse in
choro circueuntem in multa clarita-
te. Cui cum ex pre prioris conuersus
tunicam obtulisset et cingulum: tu-
nicam recusauit cingulo suscepto.
Ego inquit eum dabo bono ciuē
monacho eberbaceusi: et magis ei
proderit qm si ego interer illo. Remi-
sit ei et cingulum laneū: pretio q;
demulcentissimū: sed uirtute piosū
Per quem et sanctitates facte sunt: et
plurimū ualet contra stimulum
carnis. Quem cum etiam rogaret
ut se priori ostendere dignaretur:
respondit. Dñs noster nos frequē-
ter mittit in iherusalem et alia eq;
remota loca: et si uideret me prior
posset per eius interrogationes le-

gatio mea impediri. Et adiecit. Dic
priori ut sollicitus sit circa exitan-
dos fratres. ne dormiant dū pro de-
functis cantant: quia sicut milites
congregantur ad toruamentum:
ita anime confluunt ad officia defūc-
torū. *No.* Puto q; inerti uisus in
hoc officio sollicitis. diu indigeant.
uicem caritatis rependant. *Mon.*
Hoc tibi uno ostendam exemplo.
*de eubardo canonico de aldense cui vi-
ri candidati hos canonicas decantau-
runt. Capl. xvi.*
Est quidā *runt. Capl. xvi.*
canonicus in aldense euerar-
dus nomine. homo grandiuus et cir-
ca officia diuina ualde sollicitus. Nū-
quam aliquam horam in choro neg-
ligit diuino incedere possit: sicut
testis est alaidus noster nouicius.
qñq; illius concanonicus. Quodā
tempore dum defectum nature pate-
retur ita ut incedere non ualens let-
to decumberet. nec tamen aliquid
doloris sentiret: cū horas suas dice-
re non posset. quosdam uiros candi-
dos in superpellis et fonsura cleri-
corum certis horis adesse uidit: qui
ei omnes decantabant. Quibz dictis:
dicebant admutem. Modo exeamus
et sinamus eum quiescere. Quos cū
frequēter contemplantur: et filiam
sororis que ei ministrabat non pos-
se illos uidere deprehendisset: intel-
lexit quia anime concanonicorū et
essent. quibus ipse beneficia impē-
derat. Quia ad sacramēta corporis
et sanguinis xpi festino. dūer sis
hic uisionibus finē impono.
Incipit prologus in ix. distinctiōm